

กรอบการพัฒนากิจกรรมเชิงพื้นที่
อำเภอบึงนาราง ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง
จังหวัดพิจิตร

คำนำ

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ ปี ๒๕๖๙ ของอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบทิศทางและแนวทางในการพัฒนาการเกษตรของพื้นที่อำเภอบึงนารางอย่างเป็นระบบ ครอบคลุม และสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน และตอบสนองความต้องการ ของเกษตรกรในพื้นที่อย่างแท้จริง เอกสารฉบับนี้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการเกษตร ของอำเภอบึงนารางอย่างครบถ้วน ทั้งข้อมูลด้านพื้นที่ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ แหล่งน้ำ ระบบชลประทาน ประชากร องค์การเกษตรกร รวมถึงสินค้าเกษตรหลักของพื้นที่ นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์สถานการณ์การเกษตร จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนาที่เหมาะสม และสามารถ ปฏิบัติได้จริง

การจัดทำกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ในครั้งนี้ได้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ซึ่งได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสพการณ์ และข้อคิดเห็น เพื่อให้แผนการพัฒนานี้มีความสมบูรณ์ และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่มากที่สุด

สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง หวังเป็นอย่างยิ่งว่า กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ฉบับนี้จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรของอำเภอบึงนาราง ให้เข้มแข็ง ยั่งยืน และนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้น สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง และเพียงพอต่อการดำรงชีวิต พร้อมทั้งเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการวางแผนและจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณทุกภาคส่วนที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนข้อมูลในการจัดทำเอกสารฉบับนี้ หากมีข้อผิดพลาด หรือข้อบกพร่องประการใดสำนักงานเกษตรอำเภอบึงนารางขอน้อมรับไว้ และจะนำไปปรับปรุงแก้ไข ให้ดียิ่งขึ้น ในโอกาสต่อไป

สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง
 - ๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่
 - ๑.๒ อาณาเขต
 - ๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง
๒. ลักษณะภูมิประเทศ
 - ๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม
 - ๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน
 - ๒.๓ กลุ่มชุดดิน
๓. ลักษณะภูมิอากาศ
 - ๓.๑ ฤดูกาล
 - ๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ
๔. เส้นทางคมนาคม
 - ๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล
 - ๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน
 - ๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ
 - ๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร
 - ๑.๑ เกษตรกร
 - ๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ
 - ๑.๑ แหล่งน้ำหลัก
 - ๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม
 - ๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต
 - ๑.๔ ภูมิทุนการเพาะปลูก
 - ๑.๕ ต้นทุนการผลิต
 - ๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด
 - ๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่
๒. การวิเคราะห์ Supply chain

บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

บรรณานุกรม

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

๑	แสดงเขตการปกครอง
๒	แสดงสรุปเขตการปกครอง
๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้
๔	แสดงข้อมูลฤดูกาล
๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี
๖	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง
๗	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก
๘	แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
๙	แสดงข้อมูลบ่อบาดาล
๑๐	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน
๑๑	แสดงข้อมูลด้านพืช
๑๒	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์
๑๓	แสดงข้อมูลด้านประมง
๑๔	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร
๑๕	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ
๑๖	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ
๑๗	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน
๑๘	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์
๑๙	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร
๒๐	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์
๒๑	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
๒๒	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ
๒๓	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์
๒๔	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร
๒๕	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร
๒๖	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน
๒๗	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

๒๘	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่
๒๙	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว
๓๐	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว
๓๑	แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม
๓๒	แสดงต้นทุนการผลิต
๓๓	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่
๓๔	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่
๓๕	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าข้าว อำเภอบึงนาราง
๓๖	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)
๓๗	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๑	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ
๒	แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ
๓	แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ
๔	แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ
๕	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ
๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว
๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)
๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม
๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูก
๑๐	แสดงวิธีการตลาดอำเภอ

บทที่ ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

ที่ตั้งของอำเภอบึงนาราง อำเภอบึงนารางตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดพิจิตรโดยมีมีถนนหลวงสาย ๑๑๗ นครสวรรค์ – พิษณุโลก ผ่านกลาง มีขนาดพื้นที่อำเภอ ๔๕๐.๖๑ ตร.กม. หรือประมาณ ๒๘๑,๖๓๑.๒๕ ไร่ เดิมเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอโพทะเล ต่อมาได้แยกออกจากอำเภอโพทะเลเป็นกิ่งอำเภอ และต่อมาได้ยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอบึงนารางในปัจจุบัน แบ่งการปกครองออกเป็น ๕ ตำบล ๕๑ หมู่บ้าน

ตารางที่ ๑ แสดงขนาดพื้นที่ และเขตการปกครองอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

เขตการปกครอง	ขนาดพื้นที่		ร้อยละของพื้นที่จังหวัด	เขตกาปกครองส่วนจังหวัด		เขตการปกครองส่วนท้องถิ่น		
	ตร.กม.	ไร่		ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	อบต.
จังหวัดพิจิตร	๔,๔๔๘.๔๐	๒,๗๘๐,๒๕๐	๑๐๐.๐๐	๘๙	๘๘๙	๓	๒๕	๗๓
อำเภอบึงนาราง	๔๕๐.๖๑	๒๘๑,๖๓๑.๒๕	๑๐.๑๓	๕	๕๑	-	-	๕

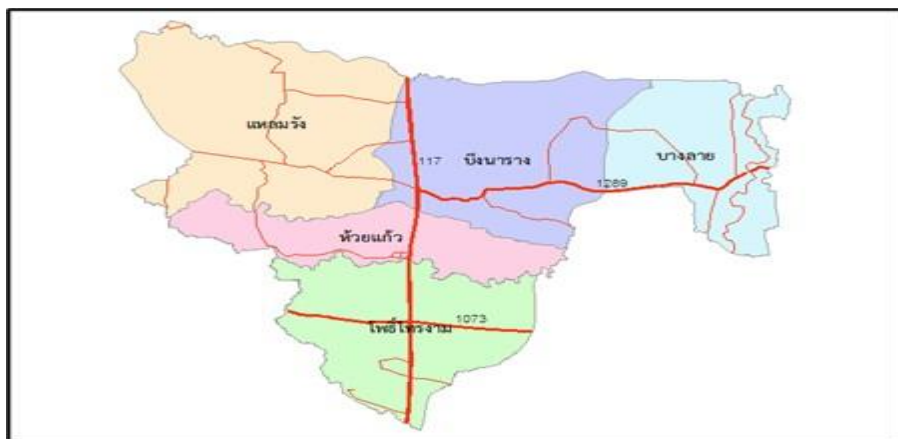
ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และที่ทำการปกครองจังหวัดพิจิตร

๑.๒ อาณาเขต

อำเภอบึงนารางมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	เขตติดต่อ	อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร
ทิศใต้	เขตติดต่อ	อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร และ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์
ทิศตะวันออก	เขตติดต่อ	อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร
ทิศตะวันตก	เขตติดต่อ	อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร

แผนที่แสดงขอบเขตอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ
(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร ,พ.ศ. ๒๕๖๐)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

๑) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค อำเภอบึงนาราง จำนวน ๕ ตำบล ๕๑ หมู่บ้าน

๒) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล
จำนวน ๕ แห่ง

ตารางที่ ๑ แสดงเขตการปกครอง

ตำบล หมู่ที่	ตำบลห้วยแก้ว	ตำบลโพธิ์ไทรงาม	ตำบลแหลมรัง	ตำบลบึงนาราง	ตำบลบางลาย
๑	ห้วยแก้ว	โพธิ์ไทรงาม	แหลมรัง	บึงนาราง	ยางแขวนฆ้อง
๒	ห้วยแก้ว	ทุ่งกระทั่ง	ทุ่งผัก	หนองตาสิงห์	บางลายเหนือ
๓	บึงปลิง	ทุ่งทอง	บึงทับจั่น	ห้วยปลาไหล	บางลาย
๔	หนองบัวคำ	บึงลี	โป่งวัวแดง	หนองแหม	หนองในดง
๕	วังพร้าว	คลองสะแวด	บ่อดีหมี่	สระมะพลับ	คลองข่อย
๖	วังปลาเกลาย	วังกระสุบ	ทุ่งโคราช	หนองครก	ประดาทอง
๗	หนองหวาย	หนองเค้าแมว	สุขเกษม	ทุ่งศาลา	บางลายใต้
๘	วังตะโกก	บึงลีใต้	ใหม่สามัคคี	หนองบอน	ทุ่งพรหมทอง
๙	-	โพธิ์ไทรงามพัฒนา	หนองจิกสี	ทุ่งโปรง	เกาะสะตือ
๑๐	-	-	บึงน้อย	ดงไทร	คลองหนองดง
๑๑	-	-	เนินสำราญ	-	-
๑๒	-	-	แหลมทอง	-	-
๑๓	-	-	ทุ่งยาว	-	-
๑๔	-	-	หนองสระแก	-	-

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร, พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๒ แสดงสรุปเขตการปกครอง

ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	อบต	เทศบาลตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน บ้าน (ครัวเรือน)
ห้วยแก้ว	๒๙,๙๕๔	๑	-	๘	๑,๖๐๓
โพธิ์ไทรงาม	๔๕,๖๔๘	๑	-	๙	๒,๑๑๓
แหลมรัง	๗๙,๕๑๘	๑	-	๑๔	๒,๗๓๑
บางลาย	๔๗,๓๑๒	๑	-	๑๐	๒,๔๓๔
บึงนาราง	๗๙,๔๘๕	๑	-	๑๐	๑,๙๖๔
รวม	๒๘๑,๖๓๑.๒๕	๕	-	๕๑	๑๐,๘๔๕

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร, พ.ศ.๒๕๖๘

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

สภาพพื้นที่ของอำเภอบึงนาราง อำเภอบึงนารางมีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม และมีสภาพแบบลุ่มต่ำในเขตพื้นที่ที่ติดกับแม่น้ำยม ไม่มีพื้นที่เป็นภูเขาและพื้นที่ป่าไม้

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

พื้นที่อำเภอบึงนารางมีความลาดเอียงจากทางทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก โดยมีความลาดเอียงประมาณ ๒-๕ % เป็นดินในพื้นที่ราบลุ่ม ๖๓,๔๓๖.๔๔ ไร่ ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง ๑๒๐,๑๓๔.๕๓ ไร่ พื้นที่เบ็ดเตล็ด ๕๔๑.๖๑ ไร่

ภาพที่ ๒ ภาพแสดงความลาดชันอำเภอบึงนาราง

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๒.๓ กลุ่มชุดดิน

ดินในอำเภอบึงนาราง มีกลุ่มชุดดิน จำนวน ๗ กลุ่มชุดดิน ดังนี้

ดินในอำเภอบึงนารางมีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืชจำนวน ๗ กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๒.๓.๑ กลุ่มชุดดินที่ ๔

ชุดดิน : ชุดดินบางมูลนาก (Ban)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำที่มีอายุน้อย ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ : ปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซังปล่อยไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและระบบน้ำในแปลง

๒.๓.๒ กลุ่มชุดดินที่ ๕

ชุดดิน : ชุดดินหางดง (Hd) ชุดดินละงู (Lgu) และชุดดินพาน (Ph)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวสีเทาที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง

ปัญหา : บางพื้นที่ขาดแคลนน้ำ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ : ปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซังปล่อยไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๒.๓.๓ กลุ่มชุดดินที่ ๖

ชุดดิน : ชุดดินมนเอย (Mn)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวสีเทาที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ : ปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซังปล่อยไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน ในพื้นที่ที่เป็นกรดจัดมาก ใช้วัสดุปูน ๒๐๐-๓๐๐ กิโลกรัม/ไร่ เพื่อเพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก ในพื้นที่ที่ดินเป็นกรดจัดมาก ใช้วัสดุปูน ๒๐๐-๓๐๐ กิโลกรัม/ไร่ หรือ ๐.๕-

๑.๐ กิโลกรัม/หลุม เพื่อเพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๒.๓.๔ กลุ่มชุดดินที่ ๗

ชุดดิน : ชุดดินอุตรดิตถ์ (Utt)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิบัติการดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : โครงสร้างแน่นทึบ ดินแข็งแข็ง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำให้ความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ : ปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซังปล่อยไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก

๒.๓.๕ กลุ่มชุดดินที่ ๑๕

ชุดดิน : ชุดดินหล่มสัก (La)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินทรายแฉะลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิบัติการดินเป็นกลางหรือเป็นด่างการระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง

ปัญหา : หนาดินแน่นทึบ ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำให้ความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ : ปลูกข้าว ไถกลบตอซัง ปล่อยทิ้งไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (โสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๖-๘ ตัน/ไร่ ไถกลบก่อนออกดอก ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๕ วัน การปักดำข้าวควรเพิ่มจำนวนต้นตอกอให้มากขึ้น พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือใช้ทำนาครั้งที่ ๒ หรือปลูกพืชไร่ พืชผักหรือพืชตระกูลถั่วหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชไร่ พืชผัก หรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร มีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. พร้อมปรับปรุงหลุมปลูกด้วยอินทรีย์วัตถุ ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๕-๕๐ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมี หรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๒.๓.๖ กลุ่มชุดดินที่ ๓๓

ชุดดิน : ชุดดินตะพานหิน (Tph)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินทรายแฉะละเอียดหรือดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนแม่น้ำหรือตะกอนน้ำพายุพัด ปฏิบัติการดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : ขาดแคลนน้ำในระยะที่ฝนทิ้งช่วงนาน บางพื้นที่อาจพบชั้นดานแข็งที่เกิดจากการเกษตรกรรมแนวทางการจัดการ : ปลุกพืชไร่หรือพืชผัก ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสมและที่ความแตกต่างกันในแต่ละปี เพื่อทำลายชั้นดานและป้องกันการเกิดชั้นดาน จัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนให้มีการปลูกพืชบำรุงดินอยู่ด้วย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพราง ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดิน หรือทำแนวรั้วหญ้าแฝก มีการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไว้ไม่ให้เสื่อมโทรมลง พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกไม้ผล ขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไว้ไม่ให้เสื่อมโทรมลงพัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในพื้นที่ปลูก

๒.๓.๘ กลุ่มชุดดินที่ ๓๘

ชุดดิน : ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินดอนเจดีย์ (Dc) ชุดดินไทรงาม (Sg) และชุดดินท่าม่วง (Tm)

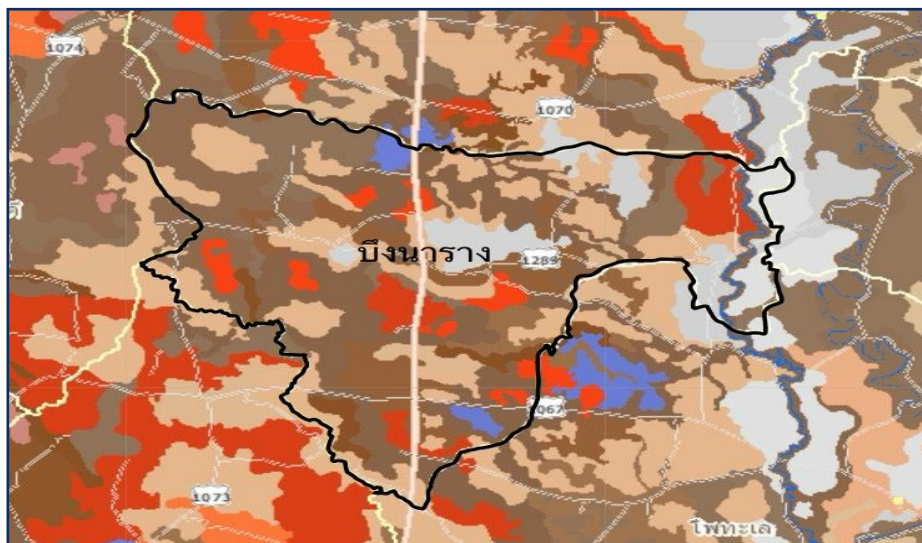
ลักษณะเด่น : กลุ่มดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนริมแม่น้ำ มีปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลางการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ขาดแคลนน้ำในระยะที่ฝนทิ้งช่วงนาน บางพื้นที่อาจมีน้ำท่วมขัง หรือไหลบ่าท่วมขังอย่างฉับพลันในระยะที่มีฝนตกหนัก

แนวทางการจัดการ : ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก จัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนให้มีการปลูกพืชบำรุงดินอยู่ด้วย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพราง ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดิน ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น มีการใช้ปุ๋ยเคมีตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไว้ไม่ให้เสื่อมโทรมลง จัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกไม้ผล เลือกพื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อการท่วมขังของน้ำ ขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก จัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

แผนที่แสดงกลุ่มชุดดิน อำเภอบึงนาราง

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

๓. ลักษณะภูมิอากาศ

๓.๑ ฤดูกาล

ฤดูกาลแบ่งเป็น ๓ ฤดู ได้แก่

- ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม
- ฤดูแล้งเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์
- ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึง เดือนเมษายน โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ ดังนี้

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลฤดูกาล

ฤดูกาล	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ฤดูร้อน			✓	✓								
ฤดูฝน					✓	✓	✓	✓	✓	✓		
ฤดูแล้ง	✓	✓									✓	✓

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี

ปี	ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี (มม.)	ปริมาณฝนเฉลี่ย (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน)	เดือนที่ฝนสูงสุด	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)		
					สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๖๓	๖๗๓.๓๐	๕๖.๑๑	๘๔	กันยายน	๓๔.๘	๒๔.๑	๒๙.๒
๒๕๖๔	๙๔๖.๓๐	๗๘.๘๖	๙๕	เมษายน	๓๓.๘	๒๓.๘	๒๙.๕
๒๕๖๕	๑,๔๑๙.๘๐	๑๑๘.๓๒	๑๒๑	สิงหาคม	๓๓.๔	๒๔.๐	๒๘.๘
๒๕๖๖	๑,๐๕๐.๒๐	๘๗.๕๒	๑๐๒	กันยายน	๓๔.๒	๒๔.๔	๒๘.๘
๒๕๖๗	๑,๑๐๔.๙๐	๙๒.๐๘	๑๑๔	กรกฎาคม	๓๔.๕	๒๔.๐	๒๙.๐

ที่มา : อุตุนิยมวิทยา : สถานีวัดน้ำฝนอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ปี ๒๕๖๗

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอบึงนาราง มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๑๑๗ เป็นเส้นทางในเชื่อมต่อ และขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ระหว่างตำบลบึงนาราง ตำบลห้วยแก้ว และตำบลโพธิ์ไทรงาม

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียดดังนี้
ทางรถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทย ออกจากสถานีรถไฟหัวลำโพง ไป-กลับ ระหว่างกรุงเทพฯ- พิษณุ
ทางรถยนต์ อำเภอบึงนาราง ไม่มีสถานีขนส่งผู้โดยสาร แต่มีสายเดินรถประจำทางสายเชียงใหม่-กรุงเทพฯ ผ่านทางทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๗ โดยมีจุดจอดที่สถานีขนส่งผู้โดยสารมี สำหรับการเดินทางโดยรถยนต์ทั่วไป มีการเดินทางผ่านทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

- ทางหลวงหมายเลข ๑๑๗ เส้นทางระหว่างจังหวัดพิษณุโลก ถึงจังหวัดพิจิตร ระยะทาง ๗๑ กิโลเมตร
- ทางหลวงหมายเลข ๑๑๗ เส้นทางระหว่างจังหวัดพิจิตร ถึงจังหวัดนครสวรรค์ ระยะทาง ๑๐๘ กิโลเมตร

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง)

๑) แม่น้ำยม กำเนิดจากเทือกเขาผีปันน้ำและเทือกเขาแดนลาวซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดพะเยาและจังหวัดแพร่ ความยาว ๗๓๕ กิโลเมตร ไหลผ่านทางด้านทิศตะวันออกของอำเภอบึงนาราง รวมความยาว ๒๓.๒๐ กิโลเมตร

๒) คลองหนองขานาง เป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำยมอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอโพธิ์ประทับช้าง มีต้นกำเนิดจากภูเขาในจังหวัดกำแพงเพชรไหลลงผ่านอำเภอโพธิ์ประทับช้างและอำเภอบึงนารางมาบรรจบแม่น้ำยมที่ตำบลบางลาย รวมความยาวลำน้ำ ๓๗ กิโลเมตร

๓) คลองหนองหมี เป็นลำน้ำสาขาของคลองหนองขานาง อยู่ทางทิศเหนือของพื้นที่อำเภอมีต้นกำเนิดจากภูเขาในจังหวัดกำแพงเพชรไหลลงมาตามขอบเขตอำเภอระหว่างอำเภอโพธิ์ประทับช้างกับอำเภอบึงนาราง รวมความยาว ๑๕ กิโลเมตร

๔) คลองบึงนาราง ไหลผ่านตอนกลางของพื้นที่อำเภอจากทิศตะวันตกไปยังทิศตะวันออก มีต้นกำเนิดจากภูเขาในจังหวัดกำแพงเพชรไหลลงผ่านอำเภอบึงนารางไปบรรจบแม่น้ำยมที่ตำบลบางลายอำเภอบึงนาราง รวมความยาวลำคลอง ๓๖.๖๐ กิโลเมตร นอกจากนี้คลองบึงนารายังมีบึงเก็บน้ำสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ และเก็บกักน้ำไว้ใช้ในกิจกรรมต่างๆ

๕) คลองห้วยแก้ว ไหลผ่านตอนกลางของพื้นที่อำเภอจากทิศตะวันตกไปยังทิศตะวันออก มีกำเนิดในอำเภอบึงนารางไหลไปบรรจบแม่น้ำยมที่ตำบลท้ายน้ำอำเภอโพทะเล รวมความยาว ๒๑.๑๐ กิโลเมตร นอกจากนี้คลองบึงนารางและคลองหนองบัวเป็นลำน้ำสาขาสายสั้นๆ และมีอ่างเก็บน้ำบึงนารางเก็บกักน้ำไว้ใช้ในกิจกรรมต่างๆ

๖) คลองทะนง เป็นลำน้ำเชื่อมระหว่างคลองห้วยแก้วกับแม่น้ำยมมีความยาว ๒๓.๖๐ กิโลเมตร ไหลผ่านอำเภอบึงนารางและอำเภอโพทะเล โดยไหลไปบรรจบแม่น้ำยมที่อำเภอโพทะเล

๗) คลองชะแวด มีต้นกำเนิดจากภูเขาในจังหวัดกำแพงเพชร อยู่ทางทิศใต้ของพื้นที่อำเภอไหลผ่านอำเภอบึงนารางและอำเภอโพทะเล และไหลไปบรรจบกับแม่น้ำยมที่ตำบลท่าขมิ้นอำเภอโพทะเล รวมความยาวลำน้ำ ๒๗.๔๐ กิโลเมตร คลองชะแวดที่ไหลผ่านอำเภอบึงนารางเป็นพื้นที่ต้นน้ำมีความยาวประมาณ ๙.๒๐ กิโลเมตร

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

๑) โครงการชลประทานดงเศรษฐี ครอบคลุมพื้นที่การเกษตรในเขตตำบลบางลาย ๔ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ๑,๕,๗ และ ๙ พื้นที่รวมกันประมาณ ๕,๕๕๗ ไร่ หรือคิดเป็น ๓ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่การเกษตรของอำเภอ

๒) ระบบสูบน้ำด้วยไฟฟ้าแม่น้ำยม ครอบคลุมพื้นที่การเกษตรในเขตตำบลบางลาย ๗ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ๒,๓,๕,๖,๗,๙ และ ๑๐ พื้นที่รวมกันประมาณ ๘,๔๒๓ ไร่ หรือคิดเป็น ๔.๕ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่การเกษตรของอำเภอ

๓) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาวังบัว ซึ่งรับน้ำมาจากฝายวังบัวจังหวัดกำแพงเพชร ครอบคลุมพื้นที่การเกษตร ๔ หมู่บ้านในตำบลแหลมรัง ได้แก่ หมู่ที่ ๑,๑๒,๑๓,๑๔ (ประมาณครึ่งหนึ่งของพื้นที่การเกษตรของหมู่บ้านแต่ละหมู่) ซึ่งครอบคลุมพื้นที่การเกษตรรวมกันประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ หรือคิดเป็น ๕ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่การเกษตรของอำเภอ

๔) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาวังยางหนองขวัญ ซึ่งรับน้ำมาจากฝายวังยางหนองขวัญจังหวัดกำแพงเพชร ครอบคลุมพื้นที่การเกษตร ๔ ตำบล ได้แก่ ตำบลแหลมรัง ตำบลห้วยแก้ว ตำบลโพธิ์ไทรงาม และตำบลบึงนาราง พื้นที่การเกษตรรวมกันประมาณ ๑๒๓,๐๐๐ ไร่ หรือคิดเป็น ๖๕ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่การเกษตรของอำเภอ

๕) สระน้ำ,น้ำใต้ดินและน้ำฝน อำเภอบึงนารางยังมีพื้นที่การเกษตรที่ระบบน้ำดังกล่าวข้างต้นส่งไปไม่ถึง ซึ่งอาศัยน้ำจากแหล่งน้ำอื่น เช่น สระน้ำ,น้ำใต้ดินและน้ำฝน ซึ่งมีพื้นที่ลักษณะนี้อยู่ทุกตำบลรวมกันประมาณ ๔๒,๖๐๐ ไร่ คิดเป็น ๒๒.๕ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่การเกษตรของอำเภอ

๓) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(๑) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจิ๋ว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	ตำบล	ปี ๒๕๔๘ - ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๘		รวม	
		ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ
๑	ห้วยแก้ว	-	-	๔	๔	๔	๔
๒	โพธิ์ไทรงาม	-	-	๑๑	๑๑	๑๑	๑๑
๓	แหลมรัง	-	-	๑๔	๑๔	๑๔	๑๔
๔	บางลาย	-	-	๘๘	๘๘	๘๘	๘๘
๕	บึงนาราง	-	-	๒๙	๒๙	๒๙	๒๙

ที่มา : กรมชลประทาน, พ.ศ.๒๕๖๘

(๒) บ่อบาดาล

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

ที่	ตำบล	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค - บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
๑	ห้วยแก้ว	๑๕	๑๖	๓๑
๒	โพธิ์ไทรงาม	๙	๒๑	๓๐
๓	แหลมรัง	๑๓	๒๙	๔๒
๔	บางลาย	๕	๓๐	๓๕
๕	บึงนาราง	๕	๓๐	๓๕

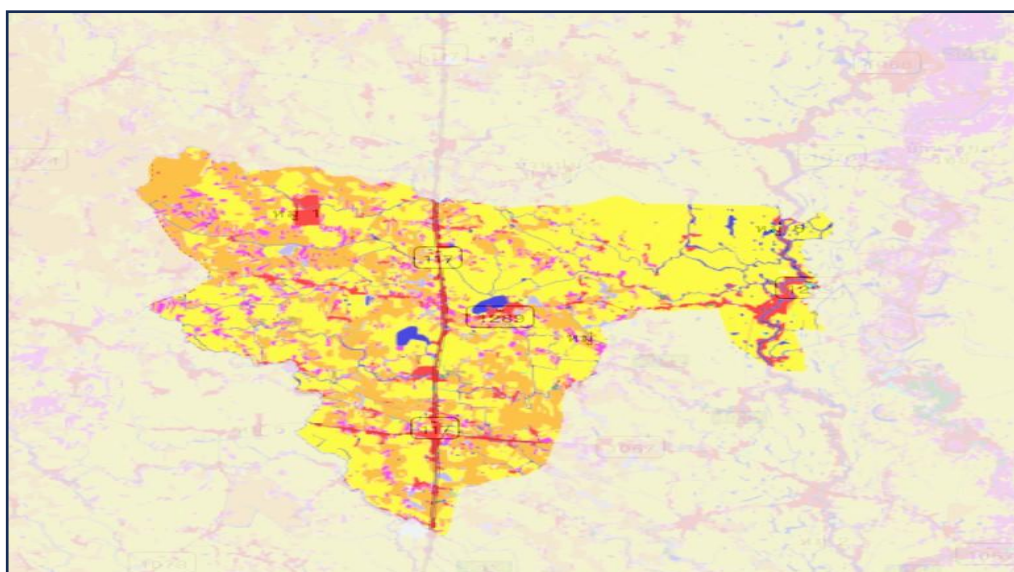
ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, พ.ศ.๒๕๖๘

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๑๙๓.๑๗	๐.๑
พืชไร่	๔๙,๗๓๑.๙	๒๗.๐๑
ไม้ยืนต้น	๒,๖๓๓	๑.๔๓
ไม้ผล	๑๐,๗๙๒.๒๕	๕.๘๖
พืชสวน	๒,๒๑๐.๖๙	๑.๒
พื้นที่นา	๙๘,๗๒๖.๘	๕๓.๖๒
พืชน้ำ	๑๑.๘๕	๐.๐๑
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๒๖๕.๓๕	๐.๑๔
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	๗๒	๐.๐๔
พื้นที่น้ำ	๖๐๕๑.๔๖	๓.๒๙
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑๓,๓๓๘	๗.๒๔
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	๘๖.๗	๐.๐๕
รวม	๑๘๔,๖๕๕.๒๘	๑๐๐

แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอบึงนาราง

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๒-๖๕)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ประชากรอำเภอบึงนาราง ประชากรมีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม มีพื้นที่การเกษตรจำนวน ๑๒๓,๑๖๘ ไร่

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลด้านพืช

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							
		ข้าว (ไร่)	อ้อยโรงงาน (ไร่)	มันสำปะหลัง (ไร่)	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)	ไม้ผล	ผัก (ไร่)	พืชอื่นๆ (ไร่)	รวมพื้นที่การเกษตรทั้งหมด (ไร่)
ห้วยแก้ว	๒๙,๓๘๑	๑๓,๖๒๐	๓,๐๑๙	๒๘๖	๙๒๒	๒๓๘	๕๒๕	๑๒๔	๒๐,๔๗๕
โพธิ์ไทรงาม	๒๒,๙๙๒	๑๐,๘๐๕	๒,๙๓๙	๓๑๑	๓๒๓	๑๘๒	๘๙	๒๕	๑๕,๑๕๓
แหลมรัง	๔๘,๐๓๗	๑๙,๙๒๕	๔,๙๘๔	๔๒๖	๓,๘๒๒	๑,๓๘๗	๓๘๖	๑๙๗	๓๓,๔๗๐
บางลาย	๔๔,๑๗๘	๒๔,๑๙๘	๖๐	๐	๑๐๐	๑๑	๒	๐	๒๔,๕๖๒
บึงนาราง	๔๔,๕๖๘	๒๔,๕๙๔	๘๗๙	๖๕๗	๒,๑๗๔	๓๖๘	๑๒๒	๒๓	๒๙,๕๐๘
รวม	๑๘๙,๑๕๖	๙๓,๑๔๒	๑๑,๘๘๒	๑,๖๘๐	๕,๔๔๕	๒,๑๘๕	๑,๑๒๓	๓๖๙	๑๒๓,๑๖๘

ที่มา : <https://farmer.doae.go.th/farmer/index/index๑> เฉลี่ย ๓ ปี (๒๕๖๕ – ๒๕๖๗)

สนง.เกษตรอำเภอบึงนาราง

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์

ตำบล	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
ห้วยแก้ว	๓๒๒	๘๕	๐	๑๑๔	๑๓	๑๔,๘๔๓	๑,๐๓๒	๑๗๑	๐
โพธิ์ไทรงาม	๒๔๙	๑๙๐	๐	๖๕	๘๘๗	๒๒,๓๒๑	๕๔๒	๙๘	๐
แหลมรัง	๙๑๗	๒๔๘	๐	๑๒๐	๗๕๓	๕๒,๔๒๘	๔,๐๗๘	๑๖	๔
บึงนาราง	๔๒๓	๑๐๖	๐	๙๖	๓๔๕	๒๒,๙๘๔	๕,๕๑๔	๗๔	๐
บางลาย	๓๙๓	๑๘๓	๐	๒๙	๑๓๓	๒๕,๐๗๓	๖๖๔	๘๓	๐
รวม	๒,๓๐๔	๘๑๒	๐	๔๒๔	๒,๑๓๑	๑๓๗,๖๔๓	๑๑,๘๓๐	๔๔๒	๔

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอบึงนาราง พ.ศ.๒๕๖๗

- โรงงานผลิตอาหารสัตว์ ไม่มี
- โรงงานฆ่าสัตว์ ๒ แห่ง คือ ๑. นางวาสนา มุลทรัพย์ (สุกร) ที่ตั้ง ๓๙/๒ ม.๑๓ ต.บึงนาราง
๒. นายมานพ บรรเทาทุกข์ (สุกร) ที่ตั้ง ๓๖๒ ม.๑๒ ต.แหลมรัง
ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่ ๒ แห่ง ได้แก่
ชื่อฟาร์ม ๑. ลำปางฟาร์ม (เลี้ยงไก่). ตั้งอยู่ที่ ๑๑๖ ม.๙ ต.โพธิ์ไทรงาม
๒. อติศักดิ์ฟาร์ม (สุกร) ที่ตั้ง ๙๘ ม.๘ ต.โพธิ์ไทรงาม

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

อำเภอบึงนาราง เกษตรกรไม่นิยมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำหรือประกอบอาชีพประมงเป็นหลักส่วนใหญ่ที่มีก็เพียงเพื่อบริโภคในครัวเรือน โดยปล่อยเลี้ยงในบ่อหรือสระตามไร่นาเท่านั้น

ตำบล	เกษตรกรรวม (ราย)	กึ่งทะเล (บ่อ)	กึ่งน้ำจืด (บ่อ)	ปลาทะเล (บ่อ)	ปลาน้ำจืด (บ่อ)	สัตว์น้ำสวยงาม (บ่อ)	กบ (บ่อ)
บึงนาราง	๑,๐๕๐	-	-	-	๑,๕๐๗	-	-
รวมทั้งหมด	๑,๐๕๐	-	-	-	๑,๕๐๗	-	-

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดพิจิตร, พ.ศ.๒๕๖๗

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ไม่มี)

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

๑) ครัวเรือนและประชากร

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร

ที่	ตำบล	ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือนเกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	ห้วยแก้ว	๑,๑๒๑	๑,๐๔๓	๑,๕๔๒	๑,๖๗๙	๓,๒๒๑
๒	โพธิ์ไทรงาม	๑,๒๐๗	๗๖๖	๑,๐๙๒	๑,๒๕๘	๒,๓๕๐
๓	แหลมรัง	๑,๗๕๓	๑,๕๒๔	๑,๘๔๔	๒,๑๔๒	๓,๙๘๖
๔	บางลาย	๑,๔๘๑	๑,๑๐๔	๑,๓๗๙	๑,๖๗๐	๓,๐๔๙
๕	บึงนาราง	๑,๒๕๙	๑,๐๘๔	๑,๐๙๑	๑,๒๔๖	๒,๓๓๗
รวม		๖,๘๒๑	๕,๕๒๑	๖,๙๔๘	๗,๙๙๕	๑๔,๙๔๓

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอบึงนาราง, พ.ศ.๒๕๖๘

๒) หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๑,๔๗๒	๒๖.๖๗
๕๖ - ๖๕ ปี	๑,๔๗๗	๒๖.๗๕
๔๖ - ๕๕ ปี	๑,๒๐๘	๒๑.๘๘
๓๖ - ๔๕ ปี	๙๓๙	๑๗.๐๐
๒๖ - ๓๕ ปี	๓๙๕	๗.๑๕

๑๘ – ๒๕ ปี	๓๐	๐.๕๔
รวม	๕,๕๒๑	๑๐๐

ที่มา : https://farmer.doe.go.th/plants_detail/plants_select/report_select พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๕,๐๔๑	๙๖.๘๕
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๑๖๔	๓.๑๕
รวม	๕,๒๐๕	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง, พ.ศ. ๒๕๖๖

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๓,๓๕๗	๕๘.๐๘
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๑,๑๐๒	๑๙.๐๖
เช่า	๑,๓๒๑	๒๒.๘๕
รวม	๕,๗๘๐	๑๐๐

ที่มา : https://farmer.doe.go.th/plants_detail/plants_select/report_select , พ.ศ. ๒๕๖๘

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของตนเอง)

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๑,๔๔๓	๒,๐๐๒	-	๖	๓,๔๕๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง, พ.ศ.๒๕๖๘

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้เฉลี่ยในภาคการเกษตร ๑๗๕,๑๖๘.๘๖ บาท/ปี

รายได้เฉลี่ยนอกภาคการเกษตร ๓๓,๒๖๙.๐๗ บาท/ปี

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

หนี้สินเฉลี่ยในภาคการเกษตร ๑๒๓,๒๓๐.๑๔ บาท/ปี

หนี้สินเฉลี่ยนอกภาคการเกษตร ๑๐๑,๕๐๙.๓๔ บาท/ปี

๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

๑) การนับถือศาสนา

ประชากรอำเภอบึงนาราง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ โดยมีศาสนสถานในอำเภอที่สำคัญ ได้แก่ วัดบึงนาราง ประดิษฐานหลวงพ่อบุญ พระพุทธรูปประจำอำเภอบึงนาราง

๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

อำเภอบึงนารางมีงานประเพณีที่สำคัญของอำเภอ ได้แก่ งานบุญบั้งไฟ ตำบลห้วยแก้ว และงานบุญขนมจีน บ้านหนองเค้ามัว หมู่ที่ ๗ ตำบล โพธิ์ไทรงาม สรงน้ำพระพุทธรูป เนื่องในโอกาสเทศกาลประเพณีสงกรานต์ ประเพณีสงกรานต์ การไหว้เจ้าพ่อหอมแฝก ประเพณีแห่หลวงพ่อบุญ

๑.๒ องค์การและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ตำบล	กลุ่มส่งเสริม		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุว		วิสาหกิจ		สหกรณ์		กลุ่ม	
	กลุ่ม ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก ก	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม ม	สมาชิก ก	แห่ง ก	สมาชิก ก	กลุ่ม ม	สมาชิก ก
ห้วยแก้ว	-	-	-	-	๑	๒๗	๗	๑๗๖	-	-	-	-
โพธิ์ไทรงาม	-	-	-	-	-	-	๗	๑๐๒	-	-	-	-
แหลมรัง	-	-	๑	๑๐	-	-	๑๗	๒๕๓	-	-	-	-
บางลาย	-	-	-	-	-	-	๔	๑๑๑	-	-	-	-
บึงนาราง	๑	๑๓	-	-	-	-	๕	๔๓	-	-	-	-
รวม	๑	๑๓	๑	๑๐	๑	๒๗	๔๐	๖๘๕	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง, พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๒๔
เครื่องดื่ม	๐
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๙
ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	๐
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๒
รวม	๓๕

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบึงนาราง พ.ศ.๒๕๖๗

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่	จำนวนสมาชิก
ตำบลห้วยแก้ว		
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านห้วยแก้ว	เลขที่ ๑๙๙ หมู่ ๑	๒๗
วิสาหกิจชุมชนศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน หมู่ ๑ ต. ห้วยแก้ว	เลขที่ ๑๙๘ หมู่ ๑	๓๒
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไทดำและหัตถประดิษฐ์	เลขที่ ๑๑๙ หมู่ ๔	๗
วิสาหกิจชุมชนร้านค้าชุมชนบ้านห้วยแก้ว (ปืมน้ำมัน)	เลขที่ ๒๔๙/๓ หมู่ ๑	๗
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษตำบลห้วยแก้ว	เลขที่ ๓๑๕ หมู่ ๒	๕๓

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตทางการเกษตร (แปลงใหญ่ข้าว)ต.ห้วยแก้ว	เลขที่ ๙๗ หมู่ ๔	๔๓
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่ หมู่ ๑ ต.ห้วยแก้ว	เลขที่ ๓๖๒ หมู่ ๑	๗
ตำบลโพธิ์ไทรงาม		
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตผลมะม่วงหาวมะนาวโห่	เลขที่ ๑๘๖ หมู่ ๗	๗
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสวนโสนปี ๔ ป	เลขที่ ๒๖ หมู่ ๙	๑๐
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่อ้อยโรงงาน หมู่ ๒	เลขที่ ๑๕๖ หมู่ ๒	๒๘
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่อ้อยโรงงาน หมู่ ๑	เลขที่ ๒๖๑ หมู่ ๑	๒๙
วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนหนองเค้าแมว	เลขที่ ๑๙๓/๑ หมู่ ๗	๑๓
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองเค้าแมว	เลขที่ ๑๐๑ หมู่ ๗	๗
วิสาหกิจชุมชนพืชผลสมุนไพรศิลา-มณี	เลขที่ ๖๓ หมู่ ๙	๘
ตำบลแหลมรัง		
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงสุกรบ้านโป่งวัวแดง	เลขที่ ๒๙ ม.๔	๑๕
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านใหม่สามัคคี ม.๘ แหลมรัง	เลขที่ ๓๘๑/๑ ม.๘	๒๖
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงหมูเพิ่มรายได้ ต.แหลมรัง	เลขที่ ๖๗/๒ ม.๙	๑๘
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านแปรรูปเกษตรท้องถิ่น ม.๗	เลขที่ ๒๙๙ ม.๗	๘
วิสาหกิจชุมชนเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย(ถั่วฝักยาว) ม.๗	เลขที่ ๔๑๗/๑ ม.๗	๑๔
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกผักปลอดสาร ม.๓ บ้านบึงทับจั่น	เลขที่ ๔๓/๑ ม.๓	๑๖
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรปลูกผัก บ้านโป่งวัวแดง	เลขที่ ๕๕ ม.๔	๑๑
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตเปลายวน บ้านโป่งวัวแดง	เลขที่ ๙๓/๑ ม.๔	๙
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผักปลอดภัย ม.๙ ต.แหลมรัง	เลขที่ ๓๓๙ ม.๙	๑๔
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปกล้วยบ้านทุ่งโคราช	เลขที่ ๒๘ ม. ๖	๑๓
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรบ้านบึงทับจั่น	เลขที่ ๔๗ ม.๓	๑๑
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคขุนบ้านโป่งวัวแดง	เลขที่ ๓๔ ม.๔	๘
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มพืชสมุนไพรยั่งยืน	เลขที่ ๙๖/๑ ม.๔	๗
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มข้าวโพดแปลงใหญ่บ้านทุ่งโคราช	เลขที่ ๕๐๓/๓ ม.๖	๔๙
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตเห็ด ๔๕๙	เลขที่ ๓๘๓/๑ ม.๙	๗
วิสาหกิจชุมชน ปลูกข้าวโพดบ้านทุ่งฟัก	เลขที่ ๒๘๘ ม.๒	๒๐

วิสาหกิจปลูกพืชหลากหลายและขยายพันธุ์พืช	เลขที่ ๓๖/๑ ม.๙	๗
ตำบลบางลาย		
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมผลิตเมล็ดพันธุ์ตำบลบางลาย	เลขที่ ๗๖ หมู่ ๕	๘
วิสาหกิจชุมชนพรหมทอง	เลขที่ ๒๒๙ หมู่ ๘	๕๑
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงวัวบ้านคลองข่อย	เลขที่ ๑๙๗ หมู่ ๕	๑๐
วิสาหกิจชุมชนนาข้าวบ้านคลองข่อย	เลขที่ ๙๗ หมู่ ๕	๔๒
ตำบลบึงนาราง		
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปกล้วยบ้านดงไทร	เลขที่ ๖/๑ หมู่ ๑๐	๑๑
วิสาหกิจชุมชนผักและผลไม้ปลอดภัย	เลขที่ ๗๕ หมู่ ๕	๗
วิสาหกิจชุมชนข้าวชุมชนข้าวรักษ์โลกบึงนาราง	เลขที่ ๙๖/๑ หมู่ ๒	๗
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรบ้านหนองบอน	เลขที่ ๕๐ หมู่ ๘	๙
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกผักบึงนาราง	เลขที่ ๑ ม.๘	๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง,พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปเกษตรท้องถิ่น	๗	แหลมรัง	๑๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนอนุบาลบึงนาราง (ห้วยแก้ว)	๒	ห้วยแก้ว	๒๗
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรกลุ่มผลิตผักปลอดภัย กางมุ้งต้นแบบ ศพก.บึงนาราง	๑	บึงนาราง	๑๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง,พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ (ไม่มี)

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดพิจิตร,พ.ศ.๒๕๖๘

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอด เทคโนโลยี ด้านการ พัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏูป	
ห้วยแก้ว	-	-	๑	๑	๑	๑	-	๑	๑
โพธิ์ไทรงาม	-	-	-	-	๑	๑	-	-	-
แหลมรัง	-	-	๑	-	๑	๑	-	-	๑
บางลาย	-	-	๑	-	๑	-	-	-	-
บึงนาราง	๑	-	๑	-	๑	-	-	๑	๑
รวม	๑	-	๔	๑	๕	๓	-	๒	๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง, พ.ศ.๒๕๖๘

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตารางที่ ๒๕ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร รณ หลวง	ครู บัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอ ดิน อาสา	เกษตร หมุ่มบ้า น	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร ร	อาสาสมัคร ปฏูป ที่ดิน
ห้วยแก้ว	๒	๕	-	๗	๘	๑๕	-	-	๓
โพธิ์ไทรงาม	๒	๒	๑	๔	๙	๑๘	-	-	๑
แหลมรัง	-	๘	๑	๙	๑๔	๒๔	-	-	๑๑
บางลาย	-	๗	๒	๔	๑๐	๑๙	-	-	๐
บึงนาราง	-	๓	-	๕	๑๐	๑๖	-	๑	๒
รวม	๔	๒๕	๔	๒๙	๕๑	๙๒	-	๑	๑๗

หมายเหตุ : อาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอบึงนารางมีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละด้าน จำนวน ๑๒ คน

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้าน

ตำบล	จำนวน (ราย)	องค์ความรู้ด้าน
ห้วยแก้ว	๒	ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

โพธิ์ไทรงาม	๒	ด้านเศรษฐกิจพอเพียง และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
แหลมรัง	๒	ด้านเศรษฐกิจพอเพียง
บางลาย	๓	ด้านเกษตรผสมผสาน
บึงนาราง	๓	ด้านไร่นาสวนผสม
รวม	๑๒	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง, พ.ศ.๒๕๖๙

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๑	บึงนาราง
๒	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๘	บางลาย
๓	กลุ่มส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๒	ห้วยแก้ว
๔	การเกษตรแปลงใหญ่(เตรียมความพร้อม ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ GAP	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๖	แหลมรัง
๕	การเกษตรแปลงใหญ่(เตรียมความพร้อม ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ GAP	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๔	บึงนาราง
๖	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	๙	แหลมรัง
๗	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านห้วยแก้ว	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ ข้าวชุมชน	๒	ห้วยแก้ว
๘	วิสาหกิจชุมชนพรหมทอง	ศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจ เกษตร	๘	บางลาย
๙	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านแปรรูปเกษตร ท้องถิ่น	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูป ผลิตผลด้านการเกษตร	๗	แหลมรัง
๑๐	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตพืชผักปลอดภัย	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๙	แหลมรัง
๑๑	Young smart farmer	ศูนย์เรียนรู้ด้านมาตรฐาน การผลิตทางการเกษตร	๙	แหลมรัง
๑๒	วิสาหกิจชุมชนผลิตแปรรูปมะม่วงหาว มะนาวโห่และกระชาย	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูป ผลิตผลด้านการเกษตร	๗	โพธิ์ไทรงาม

๑๓	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	๔	ห้วยแก้ว
๑๔	วิสาหกิจชุมชนผักและผลไม้ปลอดภัย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๕	บึงนาราง
๑๕	แปลงใหญ่ข้าว คลองส่งน้ำ ซี๕๖,ซี๕๗ บ้านคลองข่อย	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๕	บางลาย
๑๖	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ต.ห้วยแก้ว	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๕	ห้วยแก้ว
๑๗	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ต.แหลมรัง	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๖	แหลมรัง

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง, พ.ศ.๒๕๖๘

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๑๘ กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
๑	ห้วยแก้ว	แปลงใหญ่อ้อยโรงงาน หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยแก้ว	อ้อยโรงงาน	๓๒	๔๒๐
๒	ห้วยแก้ว	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ที่ ๔ ตำบลห้วยแก้ว	ข้าว	๕๓	๑,๐๒๙
๓	ห้วยแก้ว	แปลงใหญ่พืชผัก หมู่ที่ ๒ ตำบลห้วยแก้ว	พืชผัก	๖๐	๒๐๕
๔	โพธิ์ไทรงาม	แปลงใหญ่อ้อยโรงงาน หมู่ที่ ๒ ตำบลโพธิ์ไทรงาม	อ้อยโรงงาน	๓๓	๔๑๒
๕	โพธิ์ไทรงาม	แปลงใหญ่อ้อยโรงงาน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ไทรงาม	อ้อยโรงงาน	๓๑	๖๙๖
๖	โพธิ์ไทรงาม	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ที่ ๖ ตำบลโพธิ์ไทรงาม	ข้าว	๔๕	๙๖๐
๗	โพธิ์ไทรงาม	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ที่ ๕ ตำบลโพธิ์ไทรงาม	ข้าว	๓๕	๘๔๖
๘	โพธิ์ไทรงาม	แปลงใหญ่อ้อยโรงงาน หมู่ที่ ๙ ตำบลโพธิ์ไทรงาม	อ้อยโรงงาน	๓๐	๔๒๖
๙	โพธิ์ไทรงาม	แปลงใหญ่ข้าวบึงลี หมู่ที่ ๔ ตำบลโพธิ์ไทรงาม	ข้าว	๓๐	๗๐๒
๑๐	โพธิ์ไทรงาม	แปลงใหญ่ข้าวหนองเค้าแมวรวมใจ ตำบลโพธิ์ไทรงาม	ข้าว	๓๐	๕๓๗
๑๑	แหลมรัง	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ที่ ๔ ตำบลแหลมรัง	ข้าว	๔๐	๙๑๓

๑๒	แหลมร้ง	แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ บ้านทุ่งโคราช หมู่ที่ ๖ ตำบล แหลมร้ง	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๕๐	๖๑๓
๑๓	บึงนาราง	แปลงใหญ่กล้วยน้ำว้า หมู่ที่ ๑ ตำบลบึงนาราง	กล้วยน้ำว้า	๓๑	๒๑๗
๑๔	บึงนาราง	แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กลุ่มส่งเสริมการผลิตข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ หมู่ที่ ๔ ตำบลบึงนา ราง	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๓๕	๔๓๗
๑๕	บางลาย	แปลงใหญ่ข้าวบ้านทุ่งพรหม ทอง หมู่ที่ ๘ ตำบลบางลาย	ข้าว	๕๕	๖๔๗
๑๖	บางลาย	แปลงใหญ่ข้าวคลองส่งน้ำซี ๕๖,ซี๕๗ ตำบลบางลาย	ข้าว	๔๐	๗๗๕
๑๗	บางลาย	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ที่ ๗ ตำบล บางลาย	ข้าว	๓๔	๘๓๗
๑๘	บางลาย	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ที่ ๑๐ ตำบลบางลาย	ข้าว	๓๐	๖๙๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง, พ.ศ.๒๕๖๙

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้า ข้าว

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[✓] น้ำฝน []ชลประทาน [] บ่อน้ำบาดาล [] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

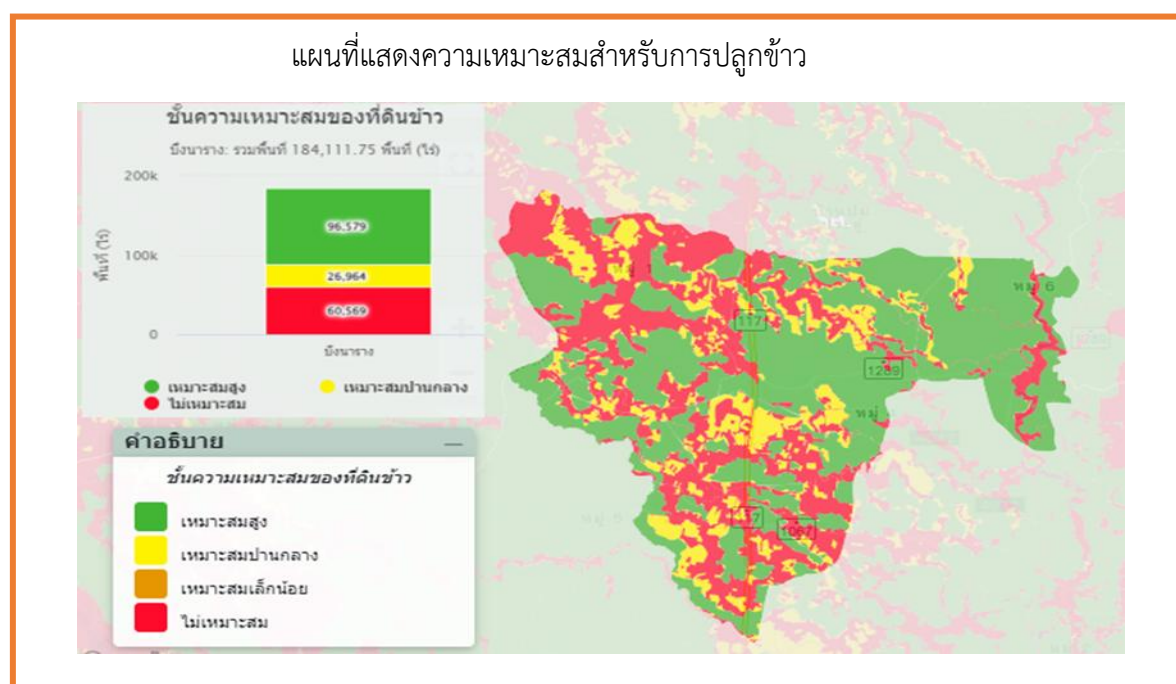
๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๒๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอ	๗๗,๒๙๔	๒๐,๒๓๘	๕๔,๐๑๔	๘,๓๘๗	๑๙๑,๖๑๓
ห้วยแก้ว	๑๒,๔๓๔	๑,๔๖๑	๑๑,๖๗๐	๑,๕๐๐	๒๕,๕๖๕
โพธิ์ไทรงาม	๖,๔๘๓	๔,๓๒๒	๒๙,๙๓๘	๑,๗๐๐	๔๐,๗๔๓
แหลมรัง	๒๐,๘๕๒	๕,๐๐๐	๑๗,๕๐๘	๑,๖๘๗	๔๔,๓๖๐
บางลาย	๒๒,๗๖๙	๒,๕๐๐	๕๑	๐	๒๕,๓๒๐
บึงนาราง	๑๔,๗๕๖	๗,๐๐๐	๓๔,๘๗๔	๓,๕๐๐	๕๖,๑๓๐

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง, พ.ศ.๒๕๖๗

แผนที่แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว

ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

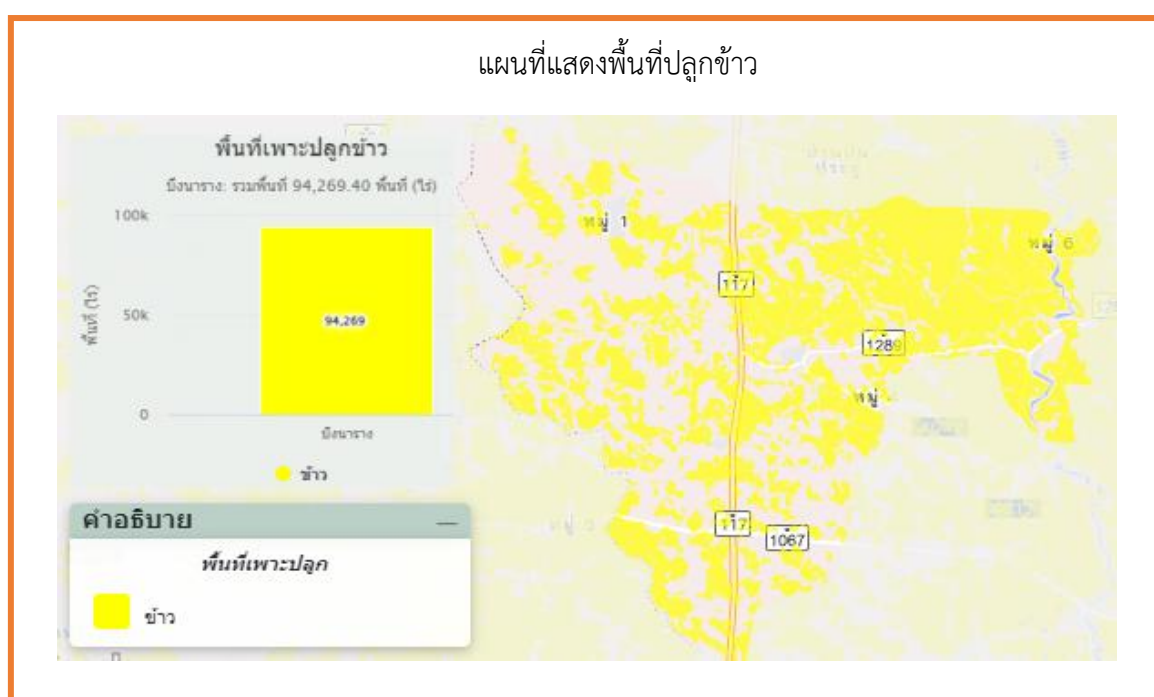
(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๒) พื้นที่ปลูกข้าว

ตารางที่ ๓๐ แสดงครีวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว

ตำบล	ครีวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
ห้วยแก้ว	๘๔๘	๑๖,๙๓๐.๕๑	๑๖,๙๑๙.๕๑	๗๐๐
โพธิ์ไทรงาม	๕๙๓	๑๒,๑๘๐.๕๒	๑๒,๑๖๒.๕๒	๖๖๐
แหลมรัง	๑,๒๒๗	๒๖,๕๘๑.๒๘	๒๖,๕๔๙.๒๘	๗๐๐
บางลาย	๙๖๘	๒๒,๙๐๖.๑๐	๒๒,๕๑๑.๖๐	๗๑๐
บึงนาราง	๑,๑๔๖	๒๗,๗๕๔.๗๘	๒๗,๗๒๖	๖๘๐
รวม	๔,๖๘๔	๑๐๖,๓๕๓.๑๘	๑๐๕,๘๖๙.๖๘	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๓) พื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๑ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปาน กลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ ทั้งหมด
ห้วยแก้ว	๒๑,๗๖๗	๑,๑๐๑	๐	๐	๒๒,๘๖๘
โพธิ์ไทรงาม	๐	๐	๐	๐	๐
แหลมรัง	๐	๐	๐	๐	๐
บางลาย	๐	๐	๐	๐	๐
บึงนาราง	๐	๐	๐	๐	๐

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๓)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

๑) การใช้พันธุ์ดี แหล่งเมล็ดพันธุ์ที่ได้มา ได้แก่ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ร้านค้าเมล็ดพันธุ์ และเกษตรกรผลิตและเก็บไว้ใช้เอง

๒) การเตรียมดิน ใช้เครื่องจักร ที่เป็นทั้งรถไถแบบนั่งขับและแบบเดินตาม โดยการปั่นด้วยโรตารีแล้วย่ำ
เทือกด้วยรถไถเดินตามที่มีอุปกรณ์ เช่น ขลุบหรือคราด

๓) การปลูก มีสองแบบได้แก่ การหว่านข้างวงแบบหว่านน้ำตมด้วยเครื่องหว่านที่ใช้แรงงานคนและการดำด้วยเครื่องจักร

๔) ระบบการให้น้ำ แบบสุบลาดและปล่อยน้ำเข้าจากคลองซอยระบบชลประทาน

๕) การดูแลรักษา ส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยเคมีในการให้ธาตุอาหารพืช การกำจัดศัตรูพืชและฮอร์โมนพืชส่วนใหญ่ใช้แบบเคมี

๖) การใส่ปุ๋ย ส่วนใหญ่เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีในการให้ธาตุอาหารแก่พืช เช่น สูตร ๔๖-๐-๐, ๒๐-๘-๘, ๑๖-๒๐-๐, ๑๖, ๘-๘

๗) การเก็บเกี่ยว เกษตรกรใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว

๘) การกำจัดโรคและแมลงศัตรู ส่วนใหญ่ใช้สารเคมีที่มีจำหน่ายตามท้องตลาด

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอปึงนาราง มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี					←	△	→				←	▽

สัญลักษณ์ ↔ ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด
 ←.....→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอปึงนาราง, ๒๕๖๘)

๑.๕ ต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๗

รายการ	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	เฉลี่ยบาท/ไร่
๑.ค่าเตรียมดิน	๔๐๐	๔๐๐	๔๐๐
๒.ค่าเมล็ดพันธุ์	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐
๓.ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช	๕๐	๕๐	
๔.ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	๕๐	๕๐	๕๐
๕.ค่าสารเร่ง ฮอโมน และอื่นๆ	๕๐	๕๐	๕๐
๖.ค่าปุ๋ยเคมี	๕๒๐	๕๒๐	๕๒๐
๗.ค่าแรงงาน(ตนเองและจ้าง)	๓๕๐	๓๕๐	๓๕๐
๘.ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	๕๐๐	๗๐๐	๖๐๐
๙.ค่าเก็บเกี่ยว	๔๕๐	๔๕๐	๔๕๐
๑๐.ค่าขนส่งผลผลิต	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
๑๑.ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	๒๕๐	๒๕๐	๒๕๐
๑๒.ค่าเช่านา	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐
รวม	๔,๒๒๐	๔,๔๒๐	๔,๓๒๐
รายได้ของเกษตรกร	- ราคาที่เกษตรกรขาย ได้ที่ความชื้นเกี่ยวสด	๘ บาท/กก.	
	- ผลผลิตที่ได้เฉลี่ยต่อ ไร่ ๘๐๐ กก.	๖,๔๐๐ บาท/ไร่	
รายได้สุทธิ			๒,๐๘๐

(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอปึงนาราง, พ.ศ.๒๕๖๗)

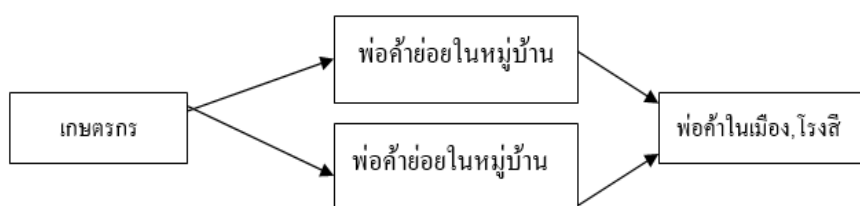
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

(๑) วิธีการตลาด

การวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตข้าวของอำเภอบึงนาราง เนื่องจากข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญที่เกษตรกรส่วนใหญ่ของอำเภอบึงนารางปลูกกันมากเป็นอันดับหนึ่ง เมื่อวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือ SWOT แล้วพบว่า (S) หรือจุดแข็ง สำหรับข้าวของอำเภอบึงนาราง พบว่ามีจุดแข็งในเรื่องพื้นที่เมื่อดูจากข้อมูลศักยภาพของพื้นที่ เช่น ดิน น้ำ ค่อนข้างมีความเหมาะสม ด้านคนหรือชาวนาที่มีความรู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานเกษตรอำเภอดำเนินการโดยใช้กลไกตามระบบส่งเสริมถ่ายทอดแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง (W) หรือ จุดอ่อน สำหรับจุดอ่อนข้าวพบว่ายังมีปัญหาด้านเมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรใช้ไม่มีคุณภาพมีพันธุ์ปนเนื่องจากแหล่งผลิตหรือที่มาของเมล็ดพันธุ์ไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาสำคัญอีกอย่างที่เป็นจุดอ่อนและกระทบต่อสิ่งแวดล้อมปัจจุบันคือการเผาเศษวัสดุก่อนเตรียมดินของเกษตรกรและเกษตรกรส่วนใหญ่อายุมากความรู้น้อย (O) หรือโอกาส พบว่าตลาดมีความต้องการสม่ำเสมอ ปัจจุบัน(๒๕๖๖/๖๗)มีแนวโน้มสูงขึ้นและแหล่งรับซื้ออยู่ใกล้และมีโครงการสนับสนุนจากภาครัฐ ส่วน (T) ราคาขึ้นลงไม่แน่นอนบางช่วงตกต่ำ ศัตรูพืชระบาด ปัจจัยการผลิตราคาแพง ภาวะฝนแล้งอากาศร้อนจัด

แนวทางการพัฒนาด้านข้าว ได้แก่การส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรทั้งในรูปแบบแปลงใหญ่และศูนย์ข้าวชุมชนเพื่อพัฒนาและสร้างความเข้มแข็ง ส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวใช้เองเพื่อลดปัญหาเรื่องเมล็ดพันธุ์ ส่งเสริมใช้ปุ๋ยสั่งตัดด้วยการซื้อแม่ปุ๋ยมาผสมใช้เองเป็นการลดต้นทุน จำกัดการปลูกข้าวเพียงไม่เกินสองครั้งต่อปีและส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อยหมุนเวียนเพื่อลดปัญหาด้านน้ำไม่เพียงพอและปัญหาการระบาดของศัตรูพืช เป็นต้น

ภาพที่ ๑๐ แสดงวิธีการตลาดข้าว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอบึงนาราง มีแหล่งรับซื้อผลผลิต รวม ๕ แห่ง ดังนี้

๑	สหกรณ์โพทะเล อำเภอปอทะเล	ประเภท ทำข้าว
๒	ทำข้าวเจ็บบอล ส.ทวีทรัพย์ จังหวัดนครสวรรค์	ประเภท ทำข้าว
๓	ทำข้าวธนพร อำเภอสามงาม	ประเภท ทำข้าว
๔	ทำข้าวโพทะเล อำเภอปอทะเล	ประเภท โรงสี
๕	หจก.ทีบีเอส ไรซ์มิล อำเภอสามงาม	ประเภท โรงสี

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกพืชในอำเภอจำนวน ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ๕ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	ห้วยแก้ว	ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	การผลิตผักอินทรีย์ และได้รับมาตรฐาน GAP
๒	โพธิ์ไทรงาม	ด้านเศรษฐกิจพอเพียง และ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	การผลิตผักปลอดภัย และแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
๓	แหลมรัง	ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	การผลิตผักผลไม้ปลอดภัย
๔	บึงนาราง	ด้านเกษตรผสมผสาน	การเพาะข้ากล้ำไม้ และทำน้ำหมักชีวภาพต่างๆ เพื่อลดต้นทุนการผลิต
๕	บางลาย	ด้านไร่นาสวนผสม	การบริหารจัดการแปลง แปรรูปผลผลิตและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง, พ.ศ.๒๕๖๙)

๑.๔.๒ ชนิดสินค้าข้าวโพด

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

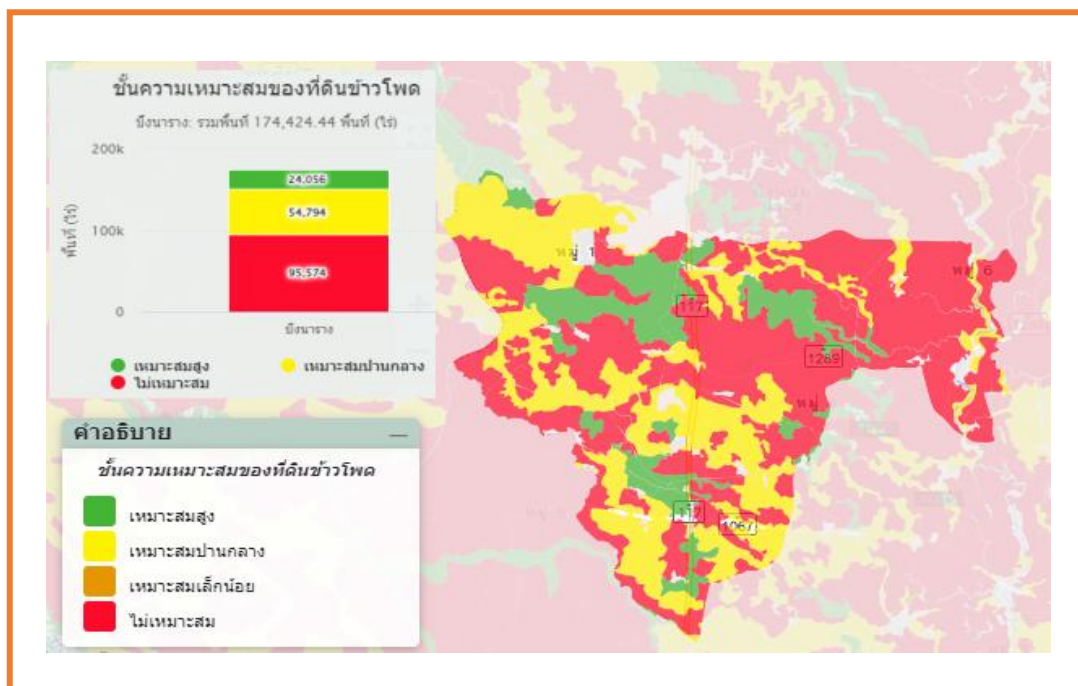
(๑) เขตความเหมาะสม

เขตความเหมาะสม อำเภอบึงนารางมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพด ทั้งหมด ๔๘,๙๘๔ ไร่ เป็นพื้นที่เหมาะสมมาก ๑๐,๑๔๙ ไร่ เหมาะสมปานกลาง ๑๘,๙๙๐ ไร่ ไม่เหมาะสม ๑๙,๘๔๕ ไร่

ตารางที่ ๓๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพด ของอำเภอบึงนาราง

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมทั้งหมด
ห้วยแก้ว	๐	๐	๐	๐	๐
โพธิ์ไทรงาม	๐	๐	๐	๐	๐
แหลมรัง	๑๐,๑๔๙	๑๘,๙๙๐	๐	๑๙,๘๔๕	
บางลาย	๐	๐	๐	๐	๐
บึงนาราง	๐	๐	๐	๐	๐

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

ภาพที่ ๓๕ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพด อำเภอบึงนาราง
 (ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

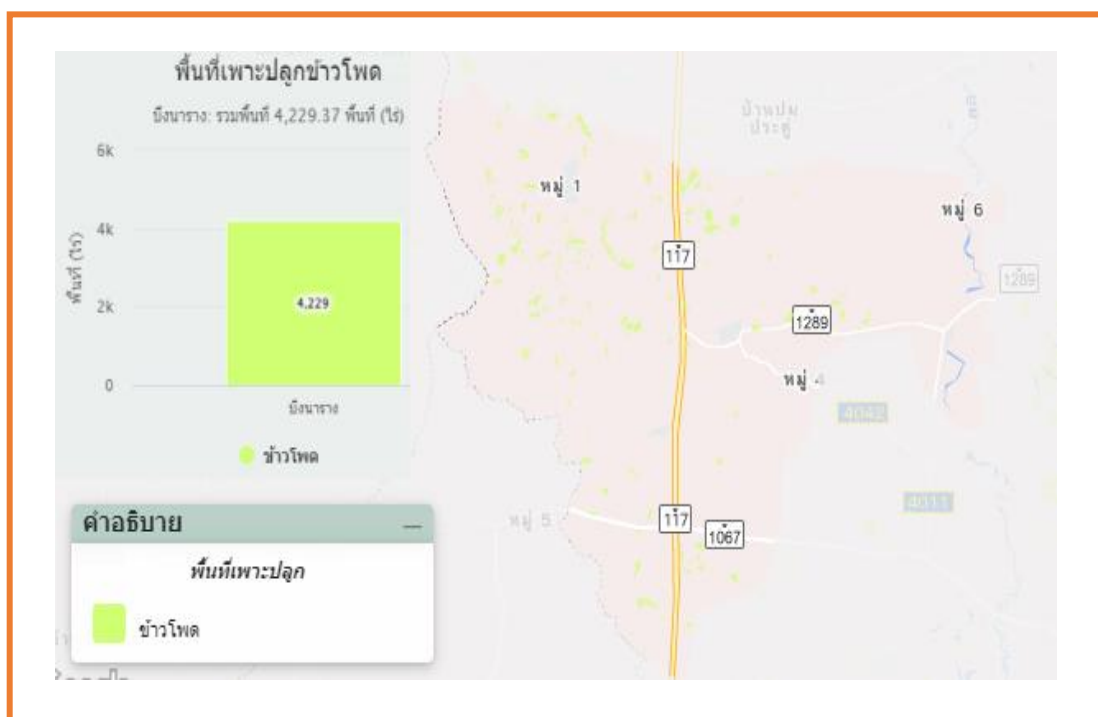
(๒) พื้นที่ปลูกข้าวโพด

อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร มีพื้นที่ปลูกข้าวโพด จำนวน ๔,๒๒๙.๓๙๔ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลแหลมรัง จำนวน ๒,๒๕๐.๓๕ ไร่ รองลงมาคือตำบลบึงนาราง จำนวน ๑,๐๗๐.๓๑ ไร่ และตำบลโพธิ์ไทรงาม จำนวน ๕๗๒.๕๓ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔๐ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพด อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่)
๑	ห้วยแก้ว	๒๕๖.๕๔
๒	โพธิ์ไทรงาม	๕๗๒.๕๓
๓	แหลมรัง	๒,๒๕๐.๓๕
๔	บางลาย	๗๙.๖๖
๕	บึงนาราง	๑,๐๗๐.๓๑
	รวม	๔,๒๒๙.๓๙๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง, พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๓๗ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพด (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอบึงนาราง
(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

(๓) พื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอบึงนาราง มีพื้นที่ปลูกข้าวโพด ตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๔,๒๒๘ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑,๓๐๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๘๙ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑,๖๑๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๒๙ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๐ ไร่ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑,๓๐๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๘๒

ตารางที่ ๔๑ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพด ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพด (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสม ปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
บางลาย	๓๑	๗	๐	๔๑	๗๙
บึงนาราง	๔๔๔	๓๓๔	๐	๒๙๒	๑,๐๗๐
โพธิ์ไทรงาม	๑๑๕	๓๗๕	๐	๘๓	๕๗๓
ห้วยแก้ว	๖๑	๙๑	๐	๑๐๔	๒๕๖
แหลมรัง	๖๕๕	๘๑๒	๐	๗๘๓	๒,๒๕๐
รวม	๑,๓๐๖	๑,๖๑๙	๐	๑,๓๐๓	๔,๒๒๘

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๒) ปริมาณการผลิต

ตารางที่ ๔๒ แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพด อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

ตำบล	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่
ห้วยแก้ว	๑๓๘	๑,๖๕๓.๒๘	๑,๖๕๓.๒๘	๑,๖๕๓.๒๘	๑
โพธิ์ไทรงาม	๕๙	๘๓๓.๕	๘๓๓.๕	๘๓๓.๕	๑
แหลมรัง	๓๕๙	๕,๐๖๔.๖๗	๕,๐๖๔.๖๗	๕,๐๖๔.๖๗	๑
บางลาย	๒	๓๕	๓๕	๓๕	๑
บึงนาราง	๒๐๓	๒,๗๙๓.๔๖	๒,๗๙๓.๔๖	๒,๗๙๓.๔๖	๑
รวม	๗๖๑	๑๐,๓๘๐	๑๐,๓๘๐	๑๐,๓๘๐	๑

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

(๒) การเตรียมดิน ใช้เครื่องจักร โดยการไถตะ ไถแปรและยกร่อง

(๓) การปลูก โดยใช้เครื่องหยอดเมล็ด

(๔) ระบบการให้น้ำ มีทั้งแบบสปริงเกลอร์และแบบใช้ระบบน้ำหยด

(๕) การดูแลรักษา ได้แก่ การให้น้ำ ใส่ปุ๋ย กำจัดศัตรูพืช

(๖) การสั่ปุย ส่วนใหญ่เกษตรกรใช้ปุยเคมีในการให้ธาตุอาหารแก่พืช เช่น สูตร ๔๖-๐-๐, ๑๕-๑๕-๑๕, ๒๐-๘-๘, ๑๖-๘-๘

(๗) การเก็บเกี่ยว เกษตรกรใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว

(๘) การกำจัดโรคและแมลงศัตรู ส่วนใหญ่ใช้สารเคมีที่มีจำหน่ายในท้องตลาด

๔) ปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพด

เกษตรกรในอำเภอบึงนาราง มีการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แบ่งออกเป็น ๒ ช่วง คือ

๑. ช่วงฤดูแล้ง ฤดูการปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน ปลูกสูงสุดในเดือนพฤศจิกายน การเก็บเกี่ยวระหว่างมีนาคมถึงเดือนเมษายน เก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนมีนาคม

๒. ช่วงฤดูฝน ฤดูการปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม ปลูกสูงสุดในเดือนมิถุนายน การเก็บเกี่ยวระหว่างสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม เก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนกันยายนโดยมีปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ช่วงฤดูแล้ง ช่วงฤดูฝน			←-----→ ▽		←-----→	△	←-----→	←-----→ ▽		←-----→ △		

สัญลักษณ์ ←-----→ ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด
 ←-----→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๔๑ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลัง ในอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอบึงนาราง มีต้นทุนการผลิตข้าวโพดแบบน้ำหยด ๕,๒๔๐ บาท/ไร่ แบบน้ำลาด ๔,๗๑๐ บาท/ไร่ เฉลี่ยต้นทุนทั้งสองแบบ ๔,๙๗๕ บาท/ไร่ รายได้ของเกษตรกรแบบน้ำหยด ๓,๑๖๐ บาท/ไร่ แบบน้ำลาด ๓,๖๙๐ บาท/ไร่

ตารางที่ ๔๓ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวโพด ปี ๒๕๖๖

ที่	กิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวน/หน่วยนับ	ราคา (บาท)
๑	การเตรียมดิน	*หลังเก็บเกี่ยวข้าวแล้วตากดินจนแห้งหมาด		
		- ไถตะตากดินไว้ ๑ - ๒ วัน	๑ ครั้ง	๒๐๐ -
		- ใช้โรตารีปั่นย่อยดิน	๑ ครั้ง	๒๐๐ -
๒	การปลูก	- หยอดเมล็ดข้าวโพดพร้อมค่าแรงงาน	๑ ครั้ง	๑๕๐ -
		- เมล็ดพันธุ์ข้าวโพด	๔.๕ กก.	๙๐๐ -
		- ใส่ปุ๋ยรองพื้นพร้อมกับหยอด (ปุ๋ยอินทรีย์)	๑๕ กก.	๑๐๕ -
		- วางสายน้ำหยดพร้อมอุปกรณ์	๑ ม้วน (๑,๐๐๐ ม.)	*๘๙๐ -
		*ถ้าใช้แบบน้ำหยดจะไม่มีกรพรวนดินและฉีดยาคุมวัชพืช		
		- แบบน้ำลาดฉีดยาคุมวัชพืช	๑ ครั้ง	๒๒๐ -
		- แบบน้ำลาดพรวนดิน	๑ ครั้ง	๑๕๐ -
		- ใส่ปุ๋ยเมื่ออายุ ๒๕ วัน สูตร ๔๖-๐-๐	๒๕ กก.	๖๐๐ -
		- ใส่ปุ๋ยเมื่ออายุ ๔๕ - ๕๐ วัน สูตร ๒๗.๕-๑๑.๕-๑๕(ใช้แม่ปุ๋ยผสมเอง)	๒๕ กก.	๖๒๕ -

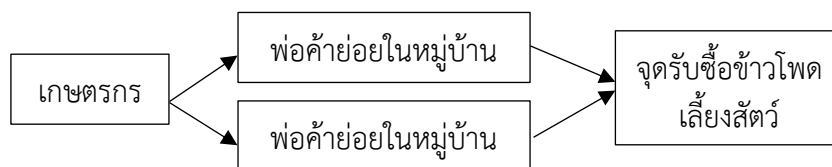
ที่	กิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวน/หน่วยนับ	ราคา (บาท)
		- สารฆ่าแมลงรวมค่าฉีด ๑๕๐ บ./ครั้ง	๔ ครั้ง	๖๐๐ -
		- คำนํ้ามันสูบน้ำแบบน้ำลาด	๔ ครั้ง	๒๔๐ -
		- คำนํ้ามันสูบน้ำแบบน้ำหยด	ตลอดการปลูก	*๒๕๐ -
๔	การเก็บเกี่ยว	- ค่าจ้างใช้รถเก็บเกี่ยว	๑ ครั้ง	๖๐๐ -
๕	การขนส่งผลผลิต	จ้างรถบรรทุกขนส่ง	๑,๒๐๐ กก.	๑๒๐ -
รวมทุกกิจกรรม		- แบบน้ำหยด		๕,๒๔๐ -
		- แบบน้ำลาด		๔,๗๑๐ -
		เฉลี่ยต้นทุนทั้งสองแบบ		๔,๙๗๕ -
รายได้ของเกษตรกร		- ราคาที่เกษตรกรขายได้ที่ความชื้นเกี่ยวสด	๗ บาท/กก.	
		- ผลผลิตที่ได้เฉลี่ยต่อไร่ ๑,๒๐๐ กก.	๑,๒๐๐ กก.	๘,๔๐๐ -
รายได้สุทธิ(หักต้นทุน)		- แบบน้ำหยด		๓,๑๖๐ -
		- แบบน้ำลาด		๓,๖๓๐ -
รายได้สุทธิเฉลี่ย				๓,๔๒๕ -

๖) สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด

(๑) วิถีการตลาด

การวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของอำเภอบึงนาราง เนื่องจากข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญอีกชนิดหนึ่งที่เกษตรกรของอำเภอบึงนารางนิยมปลูกกัน แต่เมื่อวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือ SWOT แล้วพบว่า (S) หรือจุดแข็ง ได้แก่ มีดินและน้ำค่อนข้างเหมาะสมโดยเฉพาะการปลูกในฤดูแล้งสามารถปลูกในนาได้ เกษตรกรมีความรู้ทักษะและประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ส่วน (W) หรือจุดอ่อน ต้นทุนการผลิตค่อนข้างสูงและเกษตรกรส่วนใหญ่อายุมากความรู้ต่ำ ส่วน (O) หรือโอกาส พบว่าความต้องการของตลาดสูงราคาดีมากในปัจจุบัน(๒๕๖๖/๖๗) และ (T) หรืออุปสรรค ด้านอุปสรรคก็คงหนีไม่พ้นเรื่องหนอนกระทู้ลายจุดระบาด ซึ่งมีระบาดต่อเนื่องมาหลายปีและกลายเป็นแมลงประจำถิ่นไปแล้ว ปัจจัยการผลิตทั้งเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี สารกำจัดแมลงมีราคาแพง และปัญหาภาวะฝนแล้งอากาศร้อนจัดบางปีมีปัญหาจากลมพายุทำให้ต้นข้าวโพดหักล้มเสียหาย

แนวทางพัฒนาเรื่องข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปแบบแปลงใหญ่เพื่อพัฒนาและสร้างความเข้มแข็ง ส่งเสริมการปลูกในช่วงหลังนาฤดูแล้งแทนข้าวนาปรังเพราะใช้น้ำน้อยกว่าการปลูกข้าวและได้ผลผลิตมีคุณภาพดีกว่าการปลูกในฤดูฝนทำให้ขายได้ราคาดี ส่งเสริมการนำระบบการให้น้ำผ่านท่อมาใช้ เช่น ระบบน้ำหยด ระบบน้ำพุ่งหรือมินิสปริงเกอร์มาใช้เพื่อเป็นการประหยัดน้ำอีกทั้งสามารถให้ปุ๋ยพร้อมกับการให้น้ำได้ด้วยเป็นการประหยัดปุ๋ยและแรงงานเป็นการลดต้นทุนทำให้ข้าวโพดการเจริญเติบโตสม่ำเสมอและให้ผลผลิตสูง ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยสั่งตัดด้วยแม่ปุ๋ยผสมใช้เอง ส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชด้วยชีววิธี เช่น การใช้สารชีวภัณฑ์ แมลงหางหนีบ เป็นต้น

ภาพที่ ๔๒ แสดงวิธีการตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง, พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอบึงนาราง มีแหล่งรับซื้อผลผลิต รวม ๓ แห่ง ดังนี้

หจก.สมหมายธัญกิจ ตำบลแหลมรัง

หจก.บึงนารางพืชผล ตำบลห้วยแก้ว

ร้านเจ๊ นอ ตำบลบึงนาราง

๑.๔.๓ ชนิดสินค้ามันสำปะหลัง

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

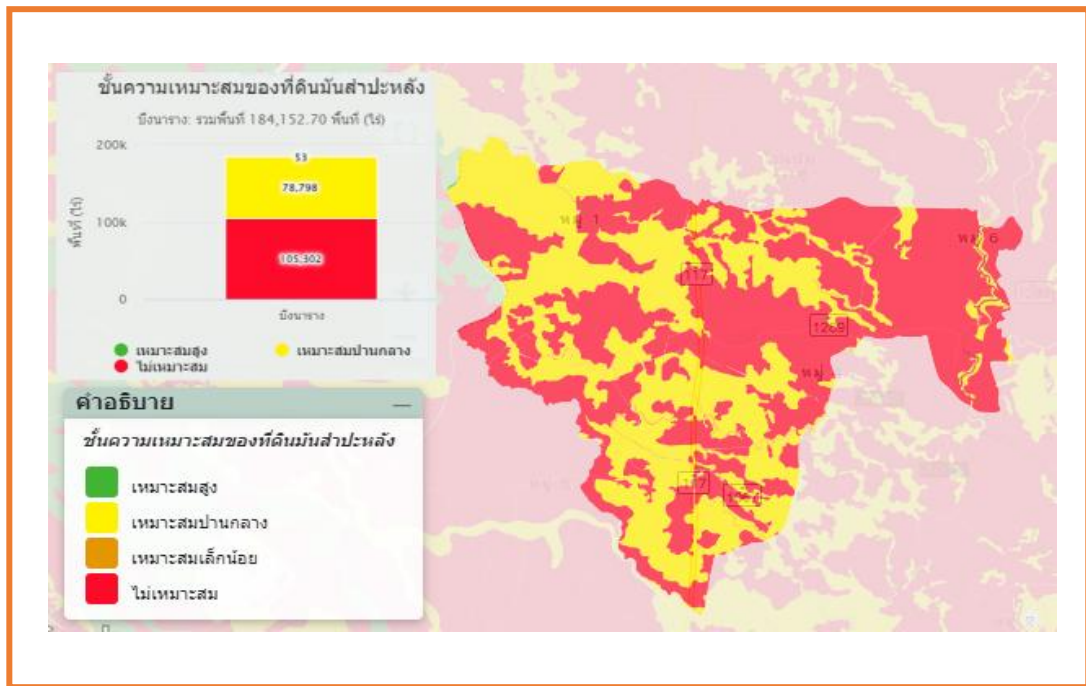
(๑) เขตความเหมาะสม

เขตความเหมาะสม อำเภอบึงนารางมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพด ทั้งหมด ๒๘,๗๕๔ ไร่ เป็นพื้นที่เหมาะสมปานกลาง ๓,๒๗๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓๙ และพื้นที่ไม่เหมาะสม ๒๕,๔๗๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๖๑

ตารางที่ ๔๕ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง ของอำเภอบึงนาราง

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมทั้งหมด
ห้วยแก้ว	๐	๐	๐	๐	๐
โพธิ์ไทรงาม	๐	๐	๐	๐	๐
แหลมรัง	๐	๐	๐	๐	๐
บางลาย	๐	๓,๒๗๖	๐	๒๕,๔๗๘	๒๘,๗๕๔
บึงนาราง	๐	๐	๐	๐	๐
รวม	๐	๓,๒๗๖	๐	๒๕,๔๗๘	๒๘,๗๕๔

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

ภาพที่ ๔๔ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอบึงนาราง
 (ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

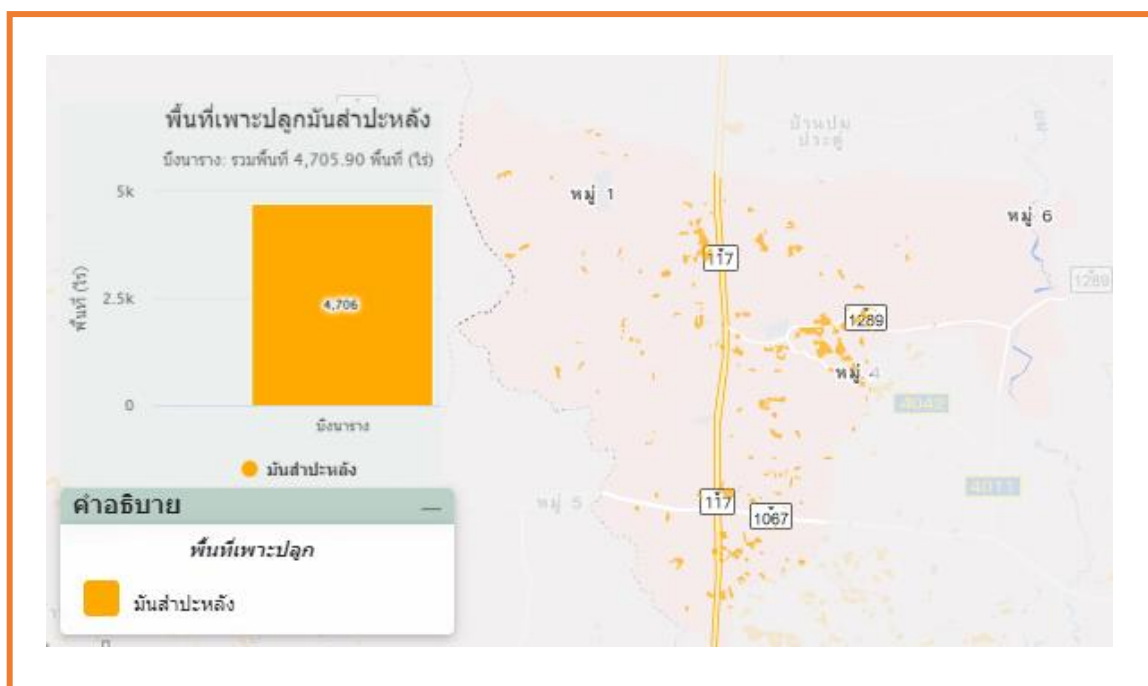
(๒) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๘๙๔.๖๗ ไร่ โดยปลูกใน
 ตำบลแหลมรังเพียงตำบลเดียว

ตารางที่ ๔๖ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่)
๑	ห้วยแก้ว	๐
๒	โพธิ์ไทรงาม	๐
๓	แหลมรัง	๘๙๔.๖๗
๔	บางลาย	๐
๕	บึงนาราง	๐
	รวม	๘๙๔.๖๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง, พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๔๖ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอบึงนาราง
(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

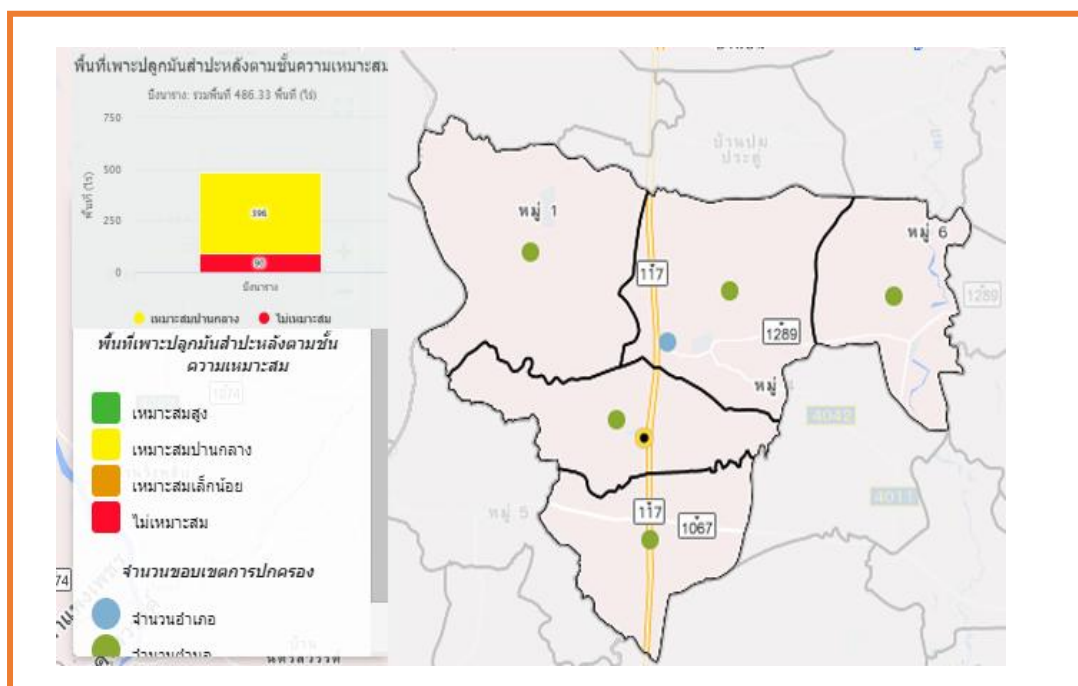
(๓) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอบึงนาราง มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๔๘๖ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่เหมาะปานกลาง (S๒) จำนวน ๓๙๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๔๘ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๙๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕๑

ตารางที่ ๔๗ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสม ปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ ทั้งหมด
บางลาย	๐	๐	๐	๐	๐
บึงนาราง	๐	๐	๐	๐	๐
โพธิ์ไทรงาม	๐	๐	๐	๐	๐
ห้วยแก้ว	๐	๓๙๖	๐	๙๐	๔๘๖
แหลมรัง	๐	๐	๐	๐	๐

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

ภาพที่ ๔๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอบึงนาราง
(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอบึงนาราง มีพื้นที่การปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๑,๖๓๘ ไร่ ๑๖๐ ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดคือ ตำบลบึงนาราง จำนวน ๖๑๘ ไร่ จำนวน ๖๑ ครัวเรือน รองลงมาคือตำบลแหลมรังจำนวน ๕๕๗ ไร่ ๔๗ ครัวเรือน และตำบลห้วยแก้ว จำนวน ๓๒๙ ไร่ ๓๙ ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ ๔๘ แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพด อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

ตำบล	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่
ห้วยแก้ว	๓๙	๓๒๙	๓๒๙	๑,๖๔๕	๕
โพธิ์ไทรงาม	๑๓	๑๓๔	๑๓๔	๖๗๐	๕
แหลมรัง	๔๗	๕๕๗	๕๕๗	๒,๗๘๖	๕
บึงนาราง	๖๑	๖๑๘	๖๑๘	๓,๐๘๘	๕
รวม	๑๖๐	๑,๖๓๘	๑,๖๓๘	๘,๑๘๙	๕

ที่มา : <https://farmer.doae.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๗

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

- (๑) การใช้พันธุ์ดี เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บพันธุ์ไว้เองบางส่วนซื้อนำเข้ามาจากต่างพื้นที่
- (๒) การเตรียมดิน ใช้เครื่องจักร โดยการไถตะ ไถแปรและยกร่อง
- (๓) การปลูก ปลูกด้วยท่อนพันธุ์โดยใช้แรงงานคน
- (๔) ระบบการให้น้ำ มีทั้งแบบสับลาดและแบบใช้ระบบน้ำหยด
- (๕) การดูแลรักษา ได้แก่ การให้น้ำ ใส่ปุ๋ย กำจัดศัตรูพืช
- (๖) การใส่ปุ๋ย ส่วนใหญ่เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีในการให้ธาตุอาหารแก่พืช เช่น สูตร ๔๖-๐-๐, ๑๕-๑๕-๑๕, ๒๐-๘-๘, ๑๓-๑๓-๒๑
- (๗) การเก็บเกี่ยว เกษตรกรใช้เครื่องจักรและแรงงานคนในการเก็บเกี่ยว
- (๘) การกำจัดโรคและแมลงศัตรู ส่วนใหญ่ใช้สารเคมีที่มีจำหน่ายในท้องตลาด

๔) ปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพด

เกษตรกรในอำเภอบึงนาราง มีการปลูกมันสำปะหลัง ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
มันสำปะหลัง		←→	←→		←→	←→					←→	←→

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๕๐ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลัง ในอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอบึงนาราง มีต้นทุนการผลิต ๖,๓๙๖ บาทต่อไร่ เป็นค่าการเตรียมดิน การปลูก การให้น้ำ (แบบสูบลำดิ่ง) การให้ปุ๋ยและฮอร์โมนพืช การกำจัดศัตรูพืช การเก็บเกี่ยวและขนส่งผลผลิต รายละเอียดดังตารางด้านล่าง

ตารางที่ ๔๙ แสดงต้นทุนและประมาณการรายได้การผลิตมันสำปะหลังโรงงานของเกษตรกร ปี ๒๕๖๖

ที่	กิจกรรมหลัก	กิจกรรมย่อย/ปัจจัย	ราคา(บาท)	รวมเงิน (บาท)	หมายเหตุ
๑	การเตรียมดิน	ไถดะ	๒๒๐	๗๔๐	
		ไถแปร	๒๒๐		
		ไถยกร่อง	๓๐๐		
๒	การปลูก	ค่าท่อนพันธุ์	๔๐๐	๑,๓๓๐	จ้างเหมา/ไร่ ๑ กระสอบๆละ ๓๘๐ บ.
		ค่าปลูก	๕๕๐		
		สารปรับสภาพดิน รอง พื้นก่อนปลูก	๓๘๐		
๓	การให้น้ำ(แบบสูบลำดิ่ง)	-	-	๑๘๐	
		-	-		
		ค่าน้ำมัน ๕ ลิตร	๓๖๐/ลิตร		๕ ลิตร
๔	การให้ปุ๋ยและ ฮอร์โมนพืช	ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร ๔๖-๐-๐ ผสมกับสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑๐ กก./ไร่	๒๖๖	๘๔๖	
		ปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๐-๖๐ จำนวน ๑๐ กก.	๓๘๐		
		ปุ๋ยเกล็ดสูตร ๐-๐-๖๐ และฮอร์โมน	๒๐๐		
		ค่าแรงงาน	๑๕๐		
๕	การกำจัดศัตรูพืช	ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช	๒๐๐	๕๕๐	
		ค่าสารฆ่าแมลง	๒๐๐		

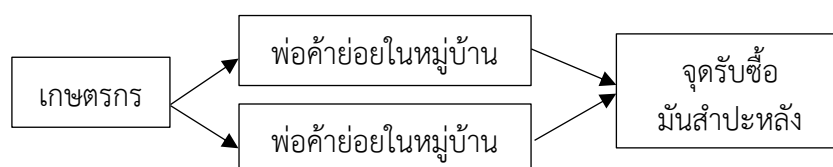
ที่	กิจกรรมหลัก	กิจกรรมย่อย/ปัจจัย	ราคา(บาท)	รวมเงิน (บาท)	หมายเหตุ
		ค่าแรงงานคน	๑๕๐		
๖	การเก็บเกี่ยวและ ขนส่งผลผลิต	ค่าจ้างเหมาเก็บเกี่ยว และขนส่งตันละ ๕๕๐ บาท (ผลผลิต ๕ ตัน)	๕๕๐/ตัน	๒,๗๕๐	
	รวมต้นทุน/ไร่			๖,๓๙๖	

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง,พ.ศ. ๒๕๖๖)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(๑) วิธีการตลาด

เนื่องจากมันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจหนึ่งที่เกษตรกรในอำเภอบึงนารางนิยมปลูกเป็นพืชสร้างรายได้หลักมาช้านาน ปัจจุบันถึงแม้ราคาหัวมันสำปะหลังสดจะมีราคาดีแต่ผลผลิตที่ได้ต่อไร่ของเกษตรกรอำเภอบึงนารางยังต่ำ เฉลี่ย ๔ – ๕ ตัน เท่านั้น (เฉลี่ยทั้งประเทศ ๓.๓๗ ต่อไร่) ประกอบกับปัญหาเรื่องปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น และสภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดจนการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชในมันสำปะหลังที่สำคัญได้แก่ โรคใบด่างมันสำปะหลังและเพลี้ยไฟ ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูงขึ้นเสี่ยงต่อการขาดทุน และจากการวิเคราะห์กระบวนการผลิตของเกษตรกรโดยทีมงานแล้วพบว่ายังมีหลายกิจกรรมในกระบวนการผลิตยังไม่ถูกต้องและเหมาะสม ทีมงานสำนักงานเกษตรอำเภอบึงนารางได้ร่วมกับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในอำเภอบึงนารางในการคิดวิเคราะห์การพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่อำเภอบึงนาราง โดยนำแนวทางตามหลักวิชาการและนำเทคโนโลยีการให้น้ำแบบประหยัดมาใช้ในการกระบวนการผลิตมันสำปะหลังคิดว่าเป็นวิธีที่เหมาะสมซึ่งจะสามารถเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังจากเดิมได้ไม่น้อยกว่า ๓๐ % /ไร่ จะเป็นการเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในอำเภอบึงนารางต่อไป

ภาพที่ ๕๑ แสดงวิธีการตลาดมันสำปะหลัง อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง, พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอบึงนาราง มีแหล่งรับซื้อผลผลิต รวม ๓ แห่ง ดังนี้

หจก.สมหมายธัญกิจ ตำบลแหลมรัง

หจก.บึงนารางพืชผล ตำบลห้วยแก้ว

ร้านเจ๊ นอ ตำบลบึงนาราง

๒) องค์การเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๓๔ แสดงองค์การเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์การเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	๑	ศพก.บึงนาราง
แปลงใหญ่	๑	กลุ่มแปลงใหญ่กล้วยน้ำว้า หมู่ ๑ บึงนาราง
วิสาหกิจชุมชน	๘	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านห้วยแก้ว วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไทดำและหัตถประดิษฐ์ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษตำบลห้วยแก้ว วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่ หมู่ ๑ ต.ห้วยแก้ว วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์มะม่วงหาวมะนาวโห่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสวนโสนี ๔ ป วิสาหกิจชุมชนพืชผลสมุนไพรศิลา-มณี วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปกล้วยบ้านดงไพร
กลุ่มแม่บ้าน	๑	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปเกษตรท้องถิ่น

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๕ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว อำเภอบึงนาราง

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	- พื้นที่ทำนา ๙๓,๑๔๒ ไร่ - พื้นที่เหมาะสมมาก ๑๔,๗๕๖ ไร่ - กระจายใน ๕ ตำบล	- โรงสีข้าวชุมชน - ศูนย์คัดเมล็ดพันธุ์ - กระจายตามตำบล	- ขายผ่านพื้นที่ใกล้เคียง - จุดจำหน่ายจำกัด
	ปัญหา Pain point	- ดินเป็นกรดในบางพื้นที่ - น้ำท่วมขังฤดูฝน - ขาดระบบข้อมูลพื้นที่ - การบริหารจัดการน้ำ	- โรงสีขนาดเล็ก - การจัดกระจาย - ขาดมาตรฐานการแปรรูป - ไม่มีคลังสินค้ากลาง - การควบคุมคุณภาพจำกัด	- ขาดช่องทางการตลาด - ขาดแหล่งจำหน่ายที่ชัดเจน - ไม่มีตลาดกลางในพื้นที่ - ระบบโลจิสติกส์จำกัด
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- GIS Mapping & Zoning - Smart Agriculture Platform - Soil & Water Management - IoT Sensors	- ระบบจัดการคลังสินค้าดิจิทัล - Quality Control System - โรงสีมาตรฐาน GMP - Blockchain Traceability	- E-Commerce Platform - Marketplace for Farmer - Digital Marketing - Smart Logistics
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	- เกษตรกร ๕,๕๒๑ คน - ครัวเรือน - กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว ๑๐ กลุ่ม - กระจายใน ๕ ตำบล	- แรงงานแปรรูปจำกัด - ผู้ประกอบการชุมชน - ขาดทักษะเทคโนโลยี	- พ่อค้าคนกลาง - ผู้จัดจำหน่ายท้องถิ่น - ไม่มีแบรนด์ที่ชัดเจน - ขาดนักการตลาด

		•ใช้วิธีการแบบดั้งเดิม •อายุเฉลี่ย ๕๐+ ปี		มืออาชีพ
	ปัญหา Pain point	•เกษตรกรสูงอายุ •ขาดความรู้เทคโนโลยี •การรวมกลุ่มไม่เข้มแข็ง •ขาดการถ่ายทอดความรู้	•ขาดความรู้มาตรฐานสากล •ไม่มีการรับรองคุณภาพ •ทักษะการจัดการจำกัด •ขาดเครือข่ายความร่วมมือ	•ขาดทักษะการตลาดดิจิทัล •ไม่มีพนักงานขายมืออาชีพ •การสื่อสารแบรนด์ไม่มีประสิทธิภาพ •ขาดความรู้การส่งออก
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้ แก้ปัญหา	•Smart Farmer Training App •Online Learning Platform •Young Smart Farmer Program •Digital Cooperative	•Standard & Certification Training •Quality Management System •Digital Skills Training •Network Platform for SMEs	•Digital Marketing Training •E-Commerce for Seller •Branding Workshop •Export Readiness Program
มิติสินค้า	สถานการณ์ ปัจจุบัน	•ข้าวเปลือกคุณภาพดี •ผลผลิต ๖๐๐-๗๐๐ กก./ไร่ •ข้าวพันธุ์ดี •ปลูก ๒ ครั้ง/ปี	•ข้าวสาร •เมล็ดพันธุ์ข้าว •ผลิตภัณฑ์แปรรูปเบื้องต้น •ขาดการแปรรูปมูลค่าเพิ่ม	•ข้าวสารบรรจุถุง •ขายในตลาดท้องถิ่น •ราคาขายต่ำ •ไม่มีแบรนด์เด่น
	ปัญหา Pain point	•ผลผลิตไม่สม่ำเสมอ •คุณภาพไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน •ขาดการรับรอง GAP •ต้นทุนการผลิตสูง	•ผลิตภัณฑ์ซ้ำซ้อน •ขาดนวัตกรรม การแปรรูป •บรรจุภัณฑ์ไม่ทันสมัย •ไม่มีมาตรฐาน GMP, HACCP	•ไม่มีเอกลักษณ์ตราสินค้า •ราคาถูกกดโดยพ่อค้าคนกลาง •การจำหน่ายจำกัด •ขาดช่องทางส่งออก
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้ แก้ปัญหา	•Precision Agriculture •GAP & Organic Certification •Cost Reduction Program •Quality Monitoring System	•Value-Added Product Development •Smart Packaging Technology •GMP/HACCP Certification •Product Innovation Lab	•Brand Development & IP •Multi-Channel Distribution •Premium Pricing Strategy •Export Market Access

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๓๖ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าว
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานบูรณาการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรยั่งยืน
๓. แนวทางการพัฒนา	ประเด็นการพัฒนาจังหวัดที่ ๑ พัฒนาระดับการเกษตรทั้งระบบแบบครบวงจร เพื่อเพิ่มมูลค่าโดยใช้เทคโนโลยี ที่ทันสมัยบนฐานการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๔. หลักการและเหตุผล	อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ตำบลห้วยแก้วขึ้น โดยตั้งอยู่หมู่ที่ ๔ ตำบลห้วย ตามนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพให้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัดและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน จึงมีความต้องการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นการยกระดับความรู้ความเข้าใจด้านดินและปุ๋ยให้แก่เกษตรกร และช่วยเหลือให้เกษตรกรสามารถจัดการดินและปุ๋ยได้อย่างถูกต้อง ลดต้นทุนการผลิตได้ด้วยตนเอง รวมถึงสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้า เพื่อให้ศูนย์ได้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการดินปุ๋ยให้คำแนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยสั่งตัดและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน บริการด้านปัจจัยการผลิตโดยจัดตั้งเป็นศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนองค์ความรู้การจัดการดินและการใช้ปุ๋ยอย่างถูกต้อง
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	เพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าวให้แก่เกษตรกร
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	สมาชิกสามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวได้ไร่ละ ๒๐๐ บาท ในฤดูการผลิต ๒๕๗๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	หมู่ที่ ๔ ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จดังหวังพิจิตร
๘. กิจกรรมหลัก	๑. อบรมให้ความรู้เรื่องดินและปุ๋ย ๒. สาธิตการตรวจวิเคราะห์ดิน และให้คำแนะนำการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ๓. แนะนำการผสมปุ๋ยเคมีชนิดเม็ด และชนิดน้ำใช้เอง ๓.๑ ผสมปุ๋ยเคมี (ชนิดเม็ด) สูตร ๔๖-๐-๐, ๑๖-๒๐-๐, ๐-๐-๖๐ ๓.๒ ผสมปุ๋ยเคมี (ชนิดน้ำ) สูตร ๑๕-๐-๐, ๑๐-๐-๐, ๑๓-๐-๕๖ ธาตุอาหารพืชโบรอน, สังกะสี, แมงกานีส, เหล็ก, EDTA ๔. จัดทำแปลงทดสอบการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินจำนวน ๑ แปลง เทียบกับวิธีการปฏิบัติแบบปกติของเกษตรกร เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนการผลิต และผลผลิตที่ได้รับ ๕. จัดทำกองทุนหมุนเวียน

หัวข้อ	รายละเอียด
๙. หน่วยงานดำเนินการ	๑. สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ปีงบประมาณ ๒๕๖๗
๑๑. งบประมาณ	งบประมาณที่ใช้ : ๒๐๐,๐๐๐ บาท แหล่งที่มาของงบประมาณ : งบพัฒนาจังหวัดพิจิตร
๑๒. ผลผลิต (Output)	- สมาชิกศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนบ้านห้วยแก้ว จำนวน ๓๐ ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องการจัดการดินและปุ๋ย - ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนบ้านห้วยแก้ว มีแปลงทดสอบอย่างน้อย ๑ แปลง - ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนบ้านห้วยแก้ว มีปุ๋ยเคมีชนิดเม็ด และชนิดน้ำเพื่อจำหน่ายให้แก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป - ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนบ้านห้วยแก้ว มีงบประมาณเพื่อใช้เป็นเงินกองทุนเวียนในการจัดซื้อปุ๋ยเพื่อนำมาผสมและจำหน่ายให้แก่สมาชิก
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	- สมาชิกศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนบ้านห้วยแก้ว สามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวได้อย่างน้อย ไร่ละ ๒๐๐ บาท

หมายเหตุ : ถ้ามีมากกว่า ๑ โครงการ สามารถเพิ่มตารางได้

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการเพิ่มศักยภาพการปลูกข้าวที่เท่าทันต่อภูมิอากาศ
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานบูรณาการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรยั่งยืน
๓. แนวทางการพัฒนา	ประเด็นการพัฒนาจังหวัดที่ ๑ พัฒนาระดับการเกษตรทั้งระบบแบบครบวงจร เพื่อเพิ่มมูลค่าโดยใช้เทคโนโลยี ที่ทันสมัยบนฐานการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๔. หลักการและเหตุผล	การเผาในพื้นที่เกษตรกรรม โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรของพืชเศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อยโรงงาน เป็นหนึ่งในสาเหตุสำคัญที่สร้างปัญหาการสะสมของฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM_{2.5}) เกินเกณฑ์มาตรฐานโดยผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวไม่เพียงแต่สร้างผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน แต่ยังสร้างผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง นอกจากนี้ ยังส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมและฐานทรัพยากรการผลิตที่สำคัญ และเป็นปัจจัยต่อความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (ClimateChange) อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยต่อมุมมองของประเทศต่าง ๆ ในการกำหนดเงื่อนไขทางการค้าและการดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างประเทศ ลดทอนความสามารถในการแข่งขัน เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ จากปัญหาดังกล่าว รัฐบาลจึงได้ประกาศเป็นวาระแห่งชาติแก้ไขปัญหาดำเนินการพร้อมกันทั่วทั้งประเทศกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อควบคุมสถานการณ์และมอบหมายให้ทุกภาคส่วนระดมสรรพกำลังในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการจัดการพื้นที่แหล่งกำเนิดจุดความร้อน (Hotspot) ทั้งในพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่เกษตรกรรม ต้องควบคุมมิให้เกิดจุดความร้อน จังหวัดพิจิตร จึงได้กำหนดมาตรการในการควบคุมสถานการณ์หมอกควันฝุ่นละออง และแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตรแบบเชิงรุกทั่วทั้ง ๑๒ อำเภอของจังหวัด โดยมุ่งเน้นไปยังแหล่งกำเนิดจุดจุดความร้อน (Hotspot) ในพื้นที่การเกษตรเป็นสำคัญ เนื่องจากจุดความร้อนที่เกิดขึ้นในจังหวัดพิจิตร ส่วนใหญ่ร้อยละ ๙๐ เกิดขึ้นในพื้นที่การเกษตร โดยเฉพาะพื้นที่นาข้าว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร มีพื้นที่ทำการเกษตร ๑๘๙,๑๕๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๐ ของพื้นที่ทั้งหมด โดยพืชที่ปลูกมากที่สุด คือ ข้าว รองลงมาเป็นอ้อยโรงงาน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ เนื่องจากอำเภอบึงนารางมีพื้นที่บางส่วนได้รับน้ำจากชลประทาน ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว มีการปลูกข้าวต่อเนื่องโดยเฉลี่ย ๒ - ๓ ครั้งต่อปี จากการเร่งรอบการผลิต ทำให้เกษตรกรเลือกใช้วิธีการจัดการฟางข้าวในนาด้วยวิธีการเผา ดังนั้นเพื่อลดการเผาในพื้นที่การเกษตร และเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวจึงได้จัดทำโครงการเพิ่มศักยภาพการปลูกข้าวที่เท่าทันต่อภูมิอากาศขึ้น เพื่อสร้างความตระหนักรู้และสร้างทางเลือกในการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในพื้นที่นาข้าวให้แก่เกษตรกร

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๓๗ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือ ภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
โครงการส่งเสริม การใช้ปุ๋ยตามค่า วิเคราะห์ดินเพื่อลด ต้นทุนการผลิตข้าว	• งบประมาณ 200,000 บาท • เกษตรกร 30 ราย • ศดปช. ห้วยแก้ว • เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ	๑. อบรมให้ความรู้เรื่องดินและปุ๋ย ๒. สาธิตการตรวจวิเคราะห์ดิน และให้คำแนะนำการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ๓. แนะนำการผสมปุ๋ยเคมีชนิดเม็ด และชนิดน้ำใช้เอง ๔. จัดทำแปลงทดสอบการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินจำนวน ๑ แปลง ๕. จัดทำกองทุนหมุนเวียน	- สมาชิก ๓๐ ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องการจัดการดินและปุ๋ย - ศดปช. มีแปลงทดสอบ ๑ แปลง - ศดปช. มีปุ๋ยเคมีชนิดเม็ดและชนิดน้ำเพื่อจำหน่ายให้แก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป - ศดปช. งบประมาณเพื่อใช้เป็เงินกองทุนเวียนในการจัดซื้อปุ๋ยเพื่อนำมาผสมและจำหน่ายให้แก่สมาชิก	- สมาชิก ศดปช. สามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวได้อย่างน้อย ไร่ละ ๒๐๐ บาท	• เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้ • เกิดการขยายผลไปสู่ชุมชนใกล้เคียง	• งบพัฒนาจังหวัด	๒๕๗๐

โครงการเพิ่มศักยภาพการปลูกข้าวที่เท่าทันต่อภูมิอากาศ	• งบประมาณ 00,000 บาท • เกษตรกร 300 ราย • อำเภอบึงนาราง • เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ	๑. รับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ๒. จัดอบรมให้ความรู้การทำการเกษตรที่เท่าทันต่อภูมิอากาศ	- เกษตรกรในพื้นที่อำเภอบึงนาราง จำนวน ๓๐๐ ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำ การเกษตรที่เท่าทันต่อภูมิอากาศ	- เกษตรกรในพื้นที่อำเภอบึงนาราง จำนวน ๓๐๐ ราย ที่ผ่านการอบรม มีการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรที่ปราศจากการเผา - เกิดจุด hot spot ในพื้นที่อำเภอบึงนารางลดลง	• อำเภอบึงนาราง • ปลอดการเผาในพื้นที่เกษตร	• องค์การความร่วมมือระหว่างไทย -เยอรมัน	๒๕๖๙
โครงการทางรอดเกษตรกรบ้านทุ่งพรหมทอง	• งบประมาณ 62,000 บาท • เกษตรกร 30 ราย • อำเภอบึงนาราง • เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ	๑. จัดประชุมชี้แจงโครงการฯ กับกลุ่มเกษตรกร ๒. จัดเวทีเรียนรู้ ๒ ครั้ง ในหัวข้อ เรื่อง การคิดพันธุ์ปน และการคัดเลือกต้นพันธุ์ชั้นดี ๓. ทัศนศึกษาดูงานนอกพื้นที่ในแหล่งผลิตที่ประสบผลสำเร็จ	๑. เกษตรกรได้รับความรู้การผลิตฝักให้มีคุณภาพจากการจัดอบรม ๒. เกษตรกรได้รับการเรียนรู้ และการประสบการณ์จากการทัศนศึกษาดูงาน	๑. เกษตรกรมีความรู้และทักษะการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีคุณภาพไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ๒. มีผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมไม่น้อย กว่าร้อยละ ๒๐		• งบประมาณจังหวัด	๒๕๗๐
โครงการศึกษาดูงานการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	• งบประมาณ 10,000 บาท • เกษตรกร 10 ราย	๑. บรรยายสรุปพื้นฐานเรื่อง ความสำคัญของธาตุ					

	• อำเภอบึงนาราง • เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ	อาหารในดิน และสถานการณ์ต้นทุนการผลิตข้าวโพดในปัจจุบัน ๒. เยี่ยมชมแปลงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรต้นแบบ ๓. เวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ๔. สรุปบทเรียน (AAR): ระดมสมองสิ่งที่ได้เรียนรู้และวางแผนการนำไปปรับใช้ในไร่ของตนเอง					
โครงการลดต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	• งบประมาณ 100,000 บาท • เกษตรกร 20 ราย • อำเภอบึงนาราง • เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ	๑. จัดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องดินและปุ๋ย ๒. การวิเคราะห์คุณภาพดินเบื้องต้น ได้แก่ ธาตุอาหารในดิน, ความเป็นกรด-ด่างของดิน ๓. สนับสนุนปัจจัยปุ๋ยเคมี (แม่ปุ๋ย) เพื่อ					

		มา ผ ส ม ต ำ ม ค ำ วิเคราะห์ดิน					
โครงการเมล็ดพันธุ์ คนละครึ่ง	• งบประมาณ 100,000 บาท • เกษตรกร 20 ราย • อำเภอปึงนาราง • เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ	๑.สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดคุณภาพดีในระบบ "คนละครึ่ง" (เกษตรกรจ่าย ๕๐% หน่วยงานจ่าย ๕๐%) ๒.บันทึกข้อมูลการเจริญเติบโตและเปรียบเทียบต้นทุน-กำไร					

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการเกษตร 2568 การปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร แหล่งที่มา : <https://farmer.doae.go.th>

กรมพัฒนาที่ดิน 2569 ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online)

แหล่งที่มา <http://agri-map-online.moac.go.th/>

สำนักงานเกษตรอำเภอบึงนาราง 2568. ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรอำเภอบึงนาราง . (อัดสำเนา)

สำนักงานปศุสัตว์อำเภอบึงนาราง 2568. ข้อมูลพื้นฐานด้านปศุสัตว์อำเภอบึงนาราง . (อัดสำเนา)

สำนักงานประมงอำเภอบึงนาราง 2568. ข้อมูลพื้นฐานด้านการประมงอำเภอบึงนาราง . (อัดสำเนา)

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบึงนาราง 2568 รายชื่อ OTOP อำเภอบึงนาราง . (อัดสำเนา)

ที่ว่าการอำเภอบึงนาราง 2568 ข้อมูลพื้นฐานอำเภอบึงนาราง. (อัดสำเนา)

สถานีอุตุนิยมวิทยาพิจิตร 2567 ปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอบึงนาราง (อัดสำเนา)